

บทที่ 4

การจัดการขยะและน้ำเสียในท้องถิ่นที่เป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเล

การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศเพราะเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศเป็นอันดับที่สอง และเป็นแหล่งที่สร้างงานให้แก่กิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องเพราะประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ทั้งทางด้านประเพณี วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างประเทศและชาวไทย หากพิจารณาเฉพาะพื้นที่ท่องเที่ยว พบว่าพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลได้รับความนิยมมาก ทั้งนี้เพราะมีเกาะแก่ง มีหาดทรายละเอียด มีทรัพยากรใต้ทะเลที่สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทะเลของไทยฝั่งอันดามัน ซึ่งมีจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มการท่องเที่ยวทะเลอันดามันอยู่ทางภาคใต้ คือ กลุ่มจังหวัดที่ประกอบด้วย จังหวัดกระบี่ ตรัง พังงา ภูเก็ต จะได้รับความนิยมมาก แต่ในสภาพปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทำลายความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ของท่องเที่ยวทะเลฝั่งอันดามันส่งผลต่อการท่องเที่ยว คือ ปัญหาขยะ และน้ำเสีย ปัญหานี้หากไม่มีการแก้ไขก็จะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทะเลภาคใต้โดยตรง ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งสองปัญหานี้รัฐบาลและหน่วยงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องต่างตระหนักเป็นอย่างดีจึงได้มีการกำหนดเป็นนโยบาย และแผนดำเนินการ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ การวิจัยนี้จึงเห็นว่าหากปล่อยให้ปัญหาคงอยู่ต่อไปในที่สุดการท่องเที่ยวทะเลจะค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลงไป เนื่องจากขยะทำให้พื้นที่ทั้งบนบกและทะเลสกปรกเต็มไปด้วยเชื้อโรค เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ของเชื้อโรคอันนำมาซึ่งโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ และปัญหาน้ำเสียจะส่งผลกระทบต่อ น้ำทะเลที่ใสสะอาด และทรัพยากรใต้ทะเลรวมทั้งหาดทราย

จากปัญหาดังกล่าวการวิจัยนี้จึงแนวคิดที่จะทำการศึกษาและวิจัยเพื่อหาคำตอบในการจัดการกับปัญหาขยะและน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล โดยการนำเอาจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดกลุ่มการท่องเที่ยวอันดามันและมีปัญหาทั้งขยะและน้ำเสียเป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นพื้นที่ศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลในกลุ่มอันดามันที่เผชิญกับปัญหาขยะและน้ำเสีย เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นในกลุ่มอันดามัน เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดการตามหลักการกระจายอำนาจเพื่อให้ได้คำตอบที่จะนำไปสู่การจัดการเป็นกฎหมายท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการ

จัดการขยะและน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ที่จะเป็นต้นแบบของกฎหมายท้องถิ่นสำหรับจังหวัดในพื้นที่ท่องเที่ยวอันดามัน โดยกำหนดประเด็นการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์แห่งปัญหาและผลกระทบจากปัญหาขยะและน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

การท่องเที่ยวของประเทศไทยถือว่าเป็นแหล่งรายได้อันดับสองของประเทศที่รัฐบาลทุกยุคสมัยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ดังปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกของไทย คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - พ.ศ. 2509) มีการส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว เพื่อที่จะส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ในระยะเวลาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลจะจัดสรรเงินในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นจำนวนเงินประมาณ 21.5 ล้านบาท ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 50 ของระยะแรกของแผนพัฒนาฯ (ฉบับที่ 1) มีการก่อตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว บริษัทการบินและบริษัทการเดินทางท่องเที่ยวขึ้น และเป็นผลทำให้กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางสำคัญของการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำนวนชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 62,000 คน ในปี พ.ศ. 2502 เป็นประมาณ 150,000 คน ในปีพ.ศ. 2506 ในระยะเวลาเดียวกันนี้ โรงแรมชั้นหนึ่งได้เพิ่มจำนวนขึ้นจาก 858 ห้อง เป็น 1,687 ห้อง และคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมได้อนุญาตให้สร้างโรงแรมชั้นหนึ่งอีกประมาณ 1,500 ห้อง เพื่อสนองความต้องการของกิจการท่องเที่ยวซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศจากการท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นจากจำนวน 155 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2502 เป็นประมาณ 420 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2506 นอกจากนี้จะส่งเสริมกิจการโรงแรมและบริการเกี่ยวกับกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีปริมาณและระดับมาตรฐานสูงขึ้นเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว ยังส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศไทยได้ท่องเที่ยวชมท้องที่และสถานที่งดงามตามธรรมชาติของทะเลได้ และในด้านศิลปะ ส่งเสริมการจัดตั้งโรงแรมที่พักอาศัยและบริการอื่น ๆ ในราคาต่ำให้มีขึ้นทั่วไปในท้องที่ที่เหมาะสม ซึ่งจะประโยชน์ในการเพิ่มความรู้และความสัมพันธ์อันดีงามของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ของประเทศอีกด้วย กิจการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตามแนวทางนี้ย่อมหมายถึงการฝึกฝนและการศึกษาในวิชาชีพต่าง ๆ ในกิจการท่องเที่ยว อาทิ การโรงแรม การบริการเดินทางและการท่องเที่ยว เป็นต้น (สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.), ออนไลน์, 2562)

ประเทศไทยเป็นประเทศอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีประเพณีวัฒนธรรมเก่าแก่ที่ดึงดูดใจที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อนชื้น จึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านวัฒนธรรมและด้านธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้เดินทาง

มาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ซึ่งจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2559 พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ จากปี พ.ศ. 2554 ที่มีนักท่องเที่ยวจำนวน 14.5 ล้านคน จนถึงปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นถึง 32.58 ล้าน ซึ่งเพิ่มขึ้นมากถึงร้อยละ 124.69 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.), ออนไลน์, 2563)

การที่ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติประเพณีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศทำให้สามารถมีสิ่งนี้อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมระดับโลกและระดับประเทศจนสามารถสร้างรายได้ลำดับ 2 ดังกล่าวมาแล้ว รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐก็ได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีทางต่าง ๆ จึงเป็นการยืนยันได้ว่าการท่องเที่ยวสำหรับประเทศไทยถือได้ว่าเป็นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้สมประโยชน์และเป็นไปตามเป้าหมายของนักท่องเที่ยวจึงถือว่าเป็นความสำคัญที่จะต้องดำเนินการ

ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวนอกจากจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเนื่องจากท้องทะเลไทยโดยเฉพาะทะเลฝั่งอันดามันนั้นมีความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทะเล เกาะแก่งและหาดทรายรวมทั้งน้ำทะเลที่ใสสะอาดจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างรายได้ให้แก่พื้นที่ตั้งกับประเทศชาติทั้งเพราะเป็นแหล่งที่สร้างรายได้และสร้างงานให้แก่คนท้องถิ่นรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งที่สร้างรายได้และสร้างงานให้แก่คนท้องถิ่นรวมทั้งประชาชนในพื้นที่และประเทศที่สร้างความเจริญให้กับพื้นที่และภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากสถิติการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นจำนวนมากทำให้ต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมีมากถึง 41.1 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2562 มีเพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ. 2561 ที่มี 38.27 ล้านคน การที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มมากขึ้นนั้นย่อมส่งผลต่อเงินตราต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย

นอกจากนี้ยังคาดการณ์โดยการประมาณการ ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ในรายงานศึกษาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด Sea Sun Sand (Sea Sun Sand Tourism Economics Competitiveness) ไว้ว่ารายได้ของประเทศจากการท่องเที่ยวทางทะเลกลุ่มทะเลอันดามันจะมี รายได้เพิ่มขึ้นในช่วงเวลา 2 ปี คือปี พ.ศ. 2561 กับ ปี พ.ศ. 2562 (คูตารางที่ 4.1) โดยเฉพาะจังหวัดต่าง ๆ ในทะเลฝั่งอันดามัน

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2561 พ.ศ. 2561 กับ พ.ศ. 2562

นักท่องเที่ยวต่างชาติ	จำนวน/ล้านคน	รายได้ล้านล้านบาท
ปี พ.ศ. 2561	38.27	2.01
ปี พ.ศ. 2562	41.1	2.21

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ออนไลน์, 2563

หากพิจารณาจากตารางที่ 2 ที่คาดการณ์รายได้จากการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มทะเลอันดามัน (ดูตารางที่ 4.2) จะพบว่ามียอดรายได้เพิ่มมากขึ้นของแต่ละจังหวัดที่อยู่ฝั่งทะเลอันดามัน และหากพิจารณาเฉพาะจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งทางฝั่งอันดามันจะพบว่า ในปี พ.ศ. 2561 มียอดรายได้นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศรวมกัน คือ จำนวน 119,548 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2562 จำนวน 136,074 ล้านบาท เพิ่มมากขึ้นถึง 16,526 ล้านบาท

ตารางที่ 4.2 การคาดการณ์รายได้จากการเดินทางท่องเที่ยวกลุ่มทะเลอันดามัน

จังหวัดฝั่งอันดามัน	รายได้จากการท่องเที่ยวทางทะเล (ล้านบาท)	
	ปี พ.ศ. 2561	ปี พ.ศ. 2562
พังงา	63,779	86,995
ภูเก็ต	483,218	551,992
กระบี่	119,548	136,074
ตรัง	9,824	10,691
สตูล	8,938	9,780
รวม	685,307	795,532

ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ออนไลน์, 2563)

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวนี้เองที่รัฐบาลกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- พ.ศ. 2564) ให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ ส่งเสริมการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินการ กล่าวคือ

1) ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวโดยใช้ประโยชน์จากอัตลักษณ์และเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน อาทิ การท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะเป็นการกระจายรายได้ไปสู่คนในชุมชน และท้องถิ่นทั่วประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมรวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตลอดจนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพจากทั่วโลก

2) พัฒนากลุ่มคลัสเตอร์ (Cluster) ท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ เชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของตลาด อาทิ การท่องเที่ยวโดยชุมชน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวทางทะเล การท่องเที่ยวสีเขียวการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและการท่องเที่ยวกลุ่มมุสลิม

3) พัฒนาความเชื่อมั่นและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการท่องเที่ยวไทยในสายตาโลก

4) ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดทั้งเชิงรับและเชิงรุกในตลาดเป้าหมายทั้งตลาดศักยภาพเดิมและตลาดใหม่ โดยมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความคุ้มค่าต่อประสบการณ์มากกว่าการท่องเที่ยวที่คุ้มค่าเงิน รวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้นเพื่อลดการพึ่งพิงตลาดต่างประเทศ

5) พัฒนาทักษะฝีมือบุคลากรในภาคบริการและการท่องเที่ยว จัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศทั่วประเทศ และ

6) พัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่ายทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

แผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยังคงให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย จัดทำและบังคับใช้มาตรฐานด้านการท่องเที่ยวโดย

1) เร่งปรับกฎหมายและระเบียบที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการสำหรับอนาคต โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการหลักการและการบังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถนำไปสู่การอำนวยความสะดวกและการพัฒนาภาคการผลิตและบริการได้ตรงตามทิศทางที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทบทวน ปรับปรุง และพัฒนากฎหมาย กฎ ระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกีฬา ธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวของประเทศให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการจัดทำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่สากล และ

3) ส่งเสริมให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการท่องเที่ยวได้ตามสิทธิที่พึงมีพึงได้ของบุคคล แผนพัฒนาฯ ยังคงมีการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นจากรายได้ การท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ หรือโดยเฉลี่ย 25.9 ล้านคนในระหว่าง พ.ศ. 2551 - พ.ศ.2558 ส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และเป็นประโยชน์ต่อการจ้างงานในภาคบริการเกี่ยวเนื่อง อย่างไรก็ตามจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้งในแง่ของสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศและการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวที่ยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวหลักที่ได้รับความนิยมและแหล่งท่องเที่ยวรองที่เริ่มเป็นที่รู้จักในวงกว้าง เกิดความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วจากการเติบโตที่ขาดความตระหนักถึงความสมดุลระหว่างแหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ ด้วยเหตุนี้ การจัดทำแผนพัฒนาเพื่อฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักและรองจึงเป็นมาตรการสำคัญเพื่อธำรงรักษา แหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตานักท่องเที่ยวผ่านความสวยงามและอุดมสมบูรณ์ ของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถให้เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ในระยะยาว

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่าประเทศไทย ยังคงเห็นถึงความสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งเงินได้ของประเทศ โดยเฉพาะหากพิจารณาถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยได้อย่างดีและได้รับการตอบรับ เป็นอย่างดีเสมอมาและอยู่ในศักยภาพที่จะพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติของไทยสู่สากล แม้ว่าจะได้เผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาจากนักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่ที่ยังไม่ตระหนักถึงผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือ ปัญหาขยะและน้ำเสียที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวที่สามารถลดความนิยมลงไปได้เป็นลำดับ หากจะยังไม่มีการจัดการแก้ไขและมีองค์กรที่จะทำหน้าที่โดยตรงในการจัดการแก้ไขเพื่อให้เกิด การควบคุมการใช้ประโยชน์พื้นที่อย่างเหมาะสม พัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะระบบการจัดการขยะมูลฝอยและบำบัดน้ำเสีย ปรับใช้มาตรการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีในการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศเปราะบาง พัฒนาระบบการเก็บ รายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ทางทะเล หมู่เกาะรวมทั้งอุทยานแห่งชาติ ให้เหมาะสม สำหรับใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืนส่งเสริมแนวคิดการสร้าง รายได้จากการอนุรักษ์ โดยพัฒนาขีดความสามารถและเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชนและการท่องเที่ยว ธรรมชาติกับการอนุรักษ์ทรัพยากร การสืบทอดอัตลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งการสร้าง รายได้จากผลิตภัณฑ์ชีวภาพของท้องถิ่นด้วย

ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลสนับสนุนให้จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นแหล่งสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องสร้างคุณค่าห่วงโซ่ธุรกิจบริการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวโดยเน้นคุณภาพและมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวทางทะเลด้วยเรือสำราญในพื้นที่จังหวัดกระบี่และอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควบคู่กับการพัฒนาระบบ และมีการส่งเสริมและพัฒนาการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติในพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามันและอ่าวไทย และแหล่งท่องเที่ยวบนบกบริเวณพื้นที่ตอนในที่มีศักยภาพสูงแห่งใหม่ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย โดยสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนบกในบริเวณพื้นที่ตอนในที่มีศักยภาพสูงแห่งใหม่ในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย อาทิ อ่างเก็บน้ำเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี อุทยานแห่งชาติเขาลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีศักยภาพอื่น ๆ เพื่อให้เป็นเส้นทางโครงข่ายการท่องเที่ยว และกลุ่มพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ และเกาะสมุย เกาะพะงัน เกาะเต่า ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และแหล่งท่องเที่ยวทะเลชุมพร ชายทะเลสิชลและขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าในแผนพัฒนาฯ ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางทะเลแต่กลับไม่พบว่ามีแผนการพัฒนานำเอาปัญหาสิ่งแวดล้อมมาสู่การจัดการควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวอยู่เลยคงแยกภาคส่วนการท่องเที่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมจากกันทั้ง ๆ ที่ทั้ง 2 ส่วนถือว่าเป็นปัจจัยที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน

สภาวะการณ์ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปรากฏในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการท่องเที่ยวที่กำหนดการพัฒนาประเทศระยะยาวเป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - พ.ศ. 2580) หากพิจารณาเฉพาะในส่วนของการท่องเที่ยวมีกำหนดไว้ในข้อที่ 3 ของยุทธศาสตร์ด้านที่ 2 ว่าด้วยด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน โดยแยกประเภทการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการสร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว ออกเป็น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ การท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

จากที่กล่าวมาเป็นการยืนยันได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างเงินได้ให้แก่ประเทศที่ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติกับในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แต่ถึงกระนั้นก็ตามก็ยังมีปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการท่องเที่ยวทางทะเลในฝั่งอันดามัน ที่เป็นปัญหาขยะ และน้ำเสีย ทั้งนี้เพราะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวลดลงไปได้ทั้งนี้เพราะขยะและน้ำเสียส่งผลกระทบโดยตรง

ต่อความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ท่องเที่ยวรวมทั้งน้ำเสียจะบ่อนทำลายความใสสะอาดของน้ำในทะเล ชายหาด เกาะ และทรัพยากรใต้ทะเล

ปัญหาขยะ และน้ำเสีย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้วเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและเป็นที่ประจักษ์ของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พยายามจะดำเนินการจัดการแต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง อำเภอมือกระบี่ จังหวัดกระบี่ ที่กล่าวว่า ปัญหาขยะ และน้ำเสียในอ่าวนางมีมานานแล้วและยากที่จะแก้ไขให้หมดไป ซึ่งขยะที่เกิดขึ้นในปริมาณมากนั้นมาจากพฤติกรรมทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่และจากนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ส่วนปัญหาน้ำเสียนั้นมีสาเหตุมาจากน้ำเสียจากชุมชนและสถานประกอบการ เช่น โรงแรม ที่พักแรม และร้านค้า โดยที่ยังไม่มีการจัดการใด ๆ ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนถึงแม้จะมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเก็บขยะโดยการแยกเป็นถุง ๆ ตามขนาด แต่ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควรประกอบกับมีรถสามล้อเก็บของเก่าเข้าทำการเก็บขยะที่มีมูลค่านำไปขายเพื่อสร้างรายได้แต่ใช้วิธีการเก็บขยะที่ทำให้ขยะที่ไม่เป็นที่ต้องการสกปรกไปด้วยเกิดจากการคัดเลือกของกลุ่มเก็บขยะโดยใช้วิธีตะแะ ๆ ดูว่าถุงขยะไหนมีขยะมีขวดน้ำที่สามารถนำไปขายได้ก็จะเอาเฉพาะขยะชนิดนั้นไปขายแล้วทิ้งขยะที่ไม่สามารถขายได้ไว้แต่การเอาถุงทำให้ขยะข้างในถุงทะลักออกมาเกิดความสกปรกโดยขาดความรับผิดชอบ

ผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกให้ความเห็นในประเด็นปัญหาน้ำเสียว่า การลักลอบปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเลจะเกิดขึ้นเมื่อไม่มีเจ้าหน้าที่ไปตรวจตรา โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝนก็จะอาศัยจังหวะที่ฝนตกลงมาปล่อยน้ำเสียทิ้งตามคูคลองตามท่อทำให้เกิดความสกปรกมาก เพื่อให้ น้ำเสียที่ปล่อยทิ้งออกมานั้นเจือปนไปกับน้ำฝนทำให้ยากต่อการสังเกตและการลงโทษ

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดกระบี่กล่าวว่าปัญหาขยะ และน้ำเสียเป็นการยากที่จะบังคับให้เจ้าของร้านค้าปฏิบัติตามวิธีการที่ถูกต้องที่หน่วยงานของรัฐกำหนดได้ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะให้ใช้วิธีการขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการและประชาชนมากกว่า ซึ่งทางผู้ประกอบการร้านอาหารก็พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะและหากมีมาตรการที่ดีกว่าเดิมและเพิ่มในส่วนมาตรการส่งเสริมในการคัดแยกขยะที่ดีขึ้นแล้วพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ส่วนการทิ้งน้ำเสียนั้นสำหรับสถานประกอบการร้านอาหารก็ได้ใช้วิธีการมีบ่อเกรอะอยู่แล้วแต่ก็น่าจะเป็นวิธีจัดการน้ำเสียที่ยังไม่มีมาตรฐานเพียงพอเท่าที่ควร ดังนั้นมาตรการที่น่าจะช่วยเหลือได้ดีที่สุด คือ การจัดให้มีบ่อบำบัดน้ำเสียรวมเพื่อผู้ปล่อยน้ำเสียจะได้ส่งน้ำเสียเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียที่จัดขึ้นมานั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ย่อมชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลอันดามันและมีผลทำให้ความสวยงามของชายหาดและท้องทะเลรวมทั้งทรัพยากรทะเลถูกบดบัง

ด้วยปัญหาขยะและน้ำเสียซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงต่อการท่องเที่ยวทางทะเล ดังภาพประกอบที่ 4.1 แสดงขยะที่มีบนชายหาดที่แสดงถึงภาพของชายหาดทะเลจังหวัดกระบี่ที่มีขยะและน้ำเสียส่งผลกระทบต่อความสวยงามและสะอาดของพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลนั้น

ภาพประกอบที่ 4.1 ขยะทะเลเกาะห้อง จังหวัดกระบี่

ที่มา: ผู้จัดการออนไลน์, ออนไลน์, 2563

นอกจากปัญหาขยะที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว พบว่าปัญหาน้ำเสียเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลเพราะหากมีการจัดการน้ำเสียที่ไม่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของน้ำทะเลซึ่งถือว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญดังกล่าวมาแล้วซึ่งปรากฏข้อมูลจาก (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2562) ระบุว่า กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินการจัดทำแผนฟื้นฟูและปรับปรุงน้ำเสียของประเทศไทย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินการ ฟื้นฟูสภาพของน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งสร้างเสริมศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องภายใต้แผนการจัดการน้ำเสียของกรมควบคุมมลพิษ กล่าวคือ

แผนฟื้นฟูและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ประกอบด้วย 3 แผนงานย่อย ดังนี้

1) การฟื้นฟู ปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน เพื่อปรับปรุงซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์การบำบัดน้ำเสียและฟื้นฟูสภาพระบบรวบรวมน้ำเสียและระบบบำบัดน้ำเสียให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สนับสนุนการเดินระบบและการดูแลบำรุงรักษา เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงระยะแรกของการฟื้นฟูในลักษณะทยอยเป็นเวลา 4 ปี เป็นการเสริมศักยภาพของท้องถิ่นในระหว่างเตรียมความพร้อมด้านงบประมาณของท้องถิ่นในระยะยาว

3) การดำเนินงานภายหลังการฟื้นฟู เพื่อดำเนินการช่วยเหลือท้องถิ่นในการเตรียมความพร้อมทั้งด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสีย และสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองในอนาคต

แผนการจัดการน้ำเสีย เป็นแผนการจัดการที่มุ่งแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการแก้ไข ฟื้นฟู ควบคุม ป้องกันรวมถึงการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแผนแม่บทในการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมสามารถบริหารจัดการน้ำเสียจากชุมชนได้ด้วยตัวเองรวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและกำกับดูแล ด้านนโยบาย กฎหมาย การบริหารจัดการ การรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์ โดยแผนการจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ เป็นแผนการจัดการที่มุ่งแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการแก้ไข ฟื้นฟู ควบคุม ป้องกันรวมถึงการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแผนแม่บทในการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมสามารถบริหารจัดการน้ำเสียจากชุมชนได้ด้วยตัวเองรวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและกำกับดูแล ด้านนโยบาย กฎหมาย การบริหารจัดการ การรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์

น้ำเสียเกิดจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของประชาชนซึ่งสิ่งสำคัญที่ต้องใช้คือน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ทั้งนี้จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2562) กล่าวว่า ปริมาณน้ำที่มีการใช้ในแต่ละวันนั้นประมาณร้อยละ 80 ของน้ำที่ใช้จะกลายเป็นน้ำเสียที่ประกอบด้วยสิ่งสกปรก เชื้อโรค และสารอินทรีย์ สารอนินทรีย์ ฯลฯ ตามแต่ลักษณะของการใช้น้ำ ซึ่งน้ำเสียที่เกิดขึ้นจะต้องนำมาผ่านกระบวนการบำบัดแบบต่าง ๆ เพื่อกำจัดมลสารที่อยู่ในน้ำเสีย

ให้มีคุณภาพดีขึ้นและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อแม่น้ำลำคลอง แหล่งน้ำธรรมชาติ หรือบางส่วนยังสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และอื่น ๆ ได้อีก ดังจะกล่าวได้ว่าหากท้องทะเลและชายหาดที่มีขยะและน้ำเสียย่อมส่งผลกระทบต่อตรงต่อการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับภาพประกอบที่ 4.2 ที่เป็นภาพของทะเลและชายหาดที่ปราศจากขยะและน้ำเสียนั้น จะเห็นถึงความแตกต่างของพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลอย่างชัดเจนกับภาพประกอบที่ 4.1 ซึ่งเต็มไปด้วยขยะมากมาย (ดูภาพประกอบที่ 4.2 ที่แสดงถึงสภาพความสวยงามของชายหาดทะเลจังหวัดกระบี่ หากไม่มีขยะและน้ำเสีย)

ภาพประกอบที่ 4.3 แสดงสภาพท้องทะเลและชายหาดจังหวัดกระบี่ที่ปราศจากขยะ

ที่มา: Sanook.com, ออนไลน์, 2563

อย่างไรก็ตาม ปัญหาขยะและน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวนั้นมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ภายใต้การบริหารงานของคณะกรรมการและรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบด้านนโยบาย ซึ่งได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีนโยบายที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สนับสนุนในด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคใต้ทุกจังหวัด กลุ่มจังหวัดอันดามัน และจังหวัดกระบี่ อีกทั้งแผนการบริหารงานนั้นมีกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่คอยกำกับดูแลให้เป็นไปตามทิศทางของรัฐบาลที่แถลงไว้กับรัฐสภาด้านการท่องเที่ยว เพื่อคงสภาพจังหวัดกระบี่ซึ่งเป็นจังหวัดที่ทำรายได้อันดับสอง

ของประเทศรองลงมาจากจังหวัดภูเก็ตในด้านการท่องเที่ยว เหตุเพราะทั้งสองจังหวัดนี้มีความคล้ายคลึงกันทั้งอัตลักษณ์ วัฒนธรรม

นอกจากนี้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้เร่งรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทั่วไปตระหนักถึงผลกระทบจากขยะพลาสติก โดยเฉพาะขยะพลาสติกในทะเลที่ส่งผลกระทบต่อสัตว์ทะเล มีการดำเนินการให้มีจิตสำนึกรวมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ที่อยู่ในธุรกิจท่องเที่ยวและชุมชน รวมทั้งนักท่องเที่ยว จิตอาสา มาร่วมกันเก็บขยะที่บริเวณชายหาดมีการจัดโครงการกิจกรรมค่าน้ำเก็บขยะในทะเล เพื่อบริหารจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล และการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการท่องเที่ยวมีการติดตามสถานการณ์ท่องเที่ยวตรวจเยี่ยมพื้นที่การจัดการขยะ และพบปะกับตัวแทนผู้ประกอบการภาคเอกชนในพื้นที่ มีการเดินทางไปที่เตาเผาขยะ สำรวจพื้นที่การจัดการขยะในบ่อขยะ ที่ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านและชุมชนจากมลพิษของกลิ่นและน้ำเสีย ในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการดำเนินการโดยกำหนดไว้ในแผนการจัดการขยะว่ามีการจัดทำแผนงานและโครงการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2564 โดยมีสาระสำคัญซึ่งมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยและนำมากำหนดเป็นวาระแห่งชาติด้วย

นอกจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแล้ว ยังมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้จัดทำแนวทางการจัดการ (Roadmap) (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ออนไลน์, 2562) เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ซึ่งได้บูรณาการแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร ข้อมูลจากสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) และจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559- พ.ศ. 2564) โดยใช้เป็นแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานมีกรอบทิศทางการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายอย่างเป็นระบบและบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่สามารถจัดการปัญหาขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมาตรการส่งเสริมการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย โดยแผนแม่บท ฯ นี้ได้ลำดับความสำคัญของพื้นที่ในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อเร่งดำเนินการ ทั้งนี้ยังเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต โดยการผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการ

คัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน ใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ลดปริมาณขยะรวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยเร่งกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในพื้นที่วิกฤต ผลักดันการจัดทำแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการร่วมลงทุนของภาคเอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะ สนับสนุนการจัดการขยะที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยลดปริมาณการผลิตขยะ และส่งเสริมให้เกิดกลไกการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ให้มากที่สุด ส่งเสริมการแปรรูปขยะและวัสดุคืบที่เหลือจากกระบวนการผลิตเป็นพลังงาน โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลักดันการออกกฎหมายและมาตรการจัดการของเสียอันตรายชุมชน โดยเฉพาะซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยมาตรการส่งเสริมและมาตรการบังคับตั้งแต่ต้นทางรวมถึงการควบคุมการนำเข้า จัดให้มีแหล่งรวบรวมและแหล่งรับกำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ พัฒนาระบบควบคุมการขนส่งของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐาน สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนัก ให้ประชาชน นักเรียน เยาวชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการนำเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการบริหารจัดการขยะ โดยใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ทบทวนเกณฑ์การเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะที่เหมาะสม รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง จึงอาจกล่าวได้ว่าปัญหาขยะมีเกิดขึ้นทั่วทุกแห่งของประเทศและเป็นวาระแห่งชาติที่จะจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยมาตรการที่หลากหลาย และด้วยความร่วมมือของหลาย ๆ หน่วยงานร่วมบูรณาการเข้าด้วยกัน

จากที่กล่าวมานี้จะพบว่า รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็พยายามที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาแต่ก็ยังไม่พบว่าสามารถจะแก้ไขปัญหาได้ ในขณะที่พื้นที่ที่เป็นปัญหาของขยะและน้ำเสียคือ จังหวัดกระบี่อันเป็นพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ก็มีความพยายามจะใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหา น้ำเสีย และขยะ แต่ก็ยังไม่สามารถจะแก้ไขได้เนื่องจากปัญหาขยะและน้ำเสียยังคงมีอยู่และมีสภาพของปัญหาที่ไม่แตกต่างไปจากกลุ่มจังหวัดทะเลอันดามัน คือ จังหวัดพังงา ภูเก็ต ตรัง และซึ่งประสบภาวะขยะล้นเมือง และน้ำเสีย และแม้ในปัจจุบันจะมีกฎหมายใช้บังคับให้มีการจัดการอยู่แล้วหลายฉบับ รวมถึงได้มีการกระจายอำนาจการจัดการสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่โดยเหตุที่การจัดการกับปัญหาทั้ง 2 ด้านจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการจัดการเสียใหม่เพราะปัญหาขยะและน้ำเสียมิใช่จะเกิดจากประชาชนในชุมชนเท่านั้นแต่ในสถานะที่พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ปัญหาดังกล่าวจึงเกิดจากธุรกิจการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวด้วย ดังนั้นการจัดการกับปัญหาจึงต้องมีกระบวนการจัดการ

ในเชิงบูรณาการใหม่ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดการตามข้อบัญญัติท้องถิ่น เฉพาะแหล่งกำเนิดมลพิษที่เป็นชุมชนและการดำเนินการมีเพียงการเก็บและขนขยะเป็นหลักเท่านั้น ส่วนการกำจัดก็ยังคงใช้การฝังกลบเป็นหลักเช่นเดิม ในขณะที่การจัดการกับน้ำเสียนั้นก็ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นรูปธรรมปรากฏให้เห็นอย่างเป็นทางการ แม้จะมีการจัดการขยะและน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ โดยได้ประกาศเป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในท้องที่อำเภออ่าวลึก อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเหนือคลอง อำเภอคลองท่อม และอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พ.ศ. 2559 และมีการให้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยตรงตามหลักการกระจายอำนาจ และยังมีบทบัญญัติกฎหมายในมาตรา 19 ที่กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการเปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเลท่วมทัน เหือดแห้ง เน่าเสีย หรือเป็นพิษแล้วก็ตามก็ยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ประชากรพื้นที่ที่ยืนยันว่าทั้งปัญหาขยะและน้ำเสียนั้นยังไม่ถูกจัดการและหมดสิ้นไปจากพื้นที่จังหวัดกระบี่

การจะพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลให้ได้รับความนิยมนั้นจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวอันก็คือปัญหาขยะ และน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวที่สร้างความสกปรกไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและทำลายทรัพยากรทางทะเลซึ่งจำเป็นต้องมีการจัดการที่ดีที่เหมาะสมโดยมีกฎหมายท้องถิ่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการและเป็นกฎหมายท้องถิ่นที่จะใช้บังคับให้ประชาชน ธุรกิจเอกชน และนักท่องเที่ยวได้ปฏิบัติตาม ซึ่งก็เป็นที่มาของการวิจัยนี้

2. กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่าเกิดขึ้นจากผลพวงของการพัฒนาอย่างรวดเร็วของบ้านเมือง โดยเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว มีภาวะขยะล้นเมือง และการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบ โครงข่ายที่สมบูรณ์ และถูกทำลายลงไปด้วยนักท่องเที่ยวและสถานบริการต่าง ๆ ที่สร้างปัญหาขยะ และน้ำเสีย ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาการจัดการของภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ และการปฏิรูปกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า ไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ทำให้ปัญหาขยะ และน้ำเสีย มีมากขึ้น โดยที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 ประเด็นนี้เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิเคราะห์จึงได้นำกฎหมาย ที่จะป็นฐานอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะ และน้ำเสีย โดยแยกกฎหมายออกเป็น

2.1 กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันมี 5 รูปแบบแต่ละรูปแบบจะมีกฎหมายจัดตั้งเฉพาะ คือ

- 1) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496
- 2) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537
- 3) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540
- 4) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528
- 5) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละฉบับมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะและน้ำเสีย ซึ่งหากจะใช้บังคับแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดรายละเอียดของการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามที่กฎหมายจัดตั้งกำหนดไว้

2.2 กฎหมายจากการกระจายอำนาจ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามหลักการกระจายอำนาจเพื่อให้อำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดการบริการสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่คนในชุมชนท้องถิ่น และเนื่องจากการจัดการขยะและน้ำเสียเกี่ยวข้องกับโดยตรงต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี เนื่องจากทั้ง 2 ปัญหาเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีผลโดยตรงต่อคนในชุมชน ดังนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับสำหรับการจัดการขยะและน้ำเสียจึงได้มีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ นอกจากนี้แม้ในกฎหมายจะไม่ได้มีบทบัญญัติให้มีการกระจายอำนาจแต่ก็ได้มีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 บัญญัติกำหนดเวลาให้กฎหมายแต่ละฉบับให้กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะบังคับใช้กฎหมายฉบับนั้น ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียหากไม่มีบทบัญญัติกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็อาศัยกฎหมายฉบับนี้ได้

ดังนั้น การวิจัยจึงมีเป้าหมายในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะและน้ำเสียขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ท่องเที่ยวออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเสีย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การจัดการโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) การจัดการขยะ

ขยะในประเทศไทยมีจำนวนมากขึ้นทุกวัน และเป็นปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ แม้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน จะออกมารณรงค์ช่วยกันแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังไม่หมดไปหรือน้อยลง

(1) การจัดการขยะตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งรัฐจึงได้มีแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดในมาตรา 50 (8) ให้บุคคลมีหน้าที่ “ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม” ในขณะที่รัฐเองต้องมีหน้าที่ตามมาตรา 57 (2) คือ ต้อง “อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ” จากบทบัญญัติดังกล่าวเป็นเครื่องชี้วัดว่าทั้งรัฐและประชาชนต่างมีหน้าที่ที่จะต้องร่วมมือหรือมีส่วนร่วมในการที่จะอนุรักษ์ คุ้มครอง สิ่งแวดล้อม ในส่วนของความตระหนักรู้ของประชาชน โดยที่ปัญหาขยะของประเทศไทยมีข้อเสนอแนะให้มีมาตรการดำเนินการตามความสมัครใจที่เข้มข้นมากขึ้น ในด้านหน้าที่ของรัฐ หน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันผลักดันและบูรณาการการดำเนินงานตามแผนให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ และควรมีการติดตาม และประเมินผลการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม

ปัญหาขยะส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อการทำงานเนื่องจากพื้นที่ที่มีขยะจำนวนมาก แต่ขาดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้พื้นที่นั้นมีความสกปรกขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังภาพที่ได้แสดงไว้แล้วในหัวข้อที่ 1 ดังนั้นการจัดการขยะจึงต้องอยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการวิจัยได้แยกกลุ่มกฎหมายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังที่ได้กล่าวมานี้ โดยมีรายละเอียดของกฎหมาย ด้านการจัดการขยะ ดังนี้

- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

กฎหมายจัดตั้งเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีในปี พ.ศ. 2496 เป็นกฎหมายฉบับแรกของการกระจายอำนาจการปกครองสู่ส่วนท้องถิ่นตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีหลักการของกฎหมาย คือ การจัดตั้งเทศบาลตามการปกครองท้องถิ่น กฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไข 12 ครั้ง ปัจจุบันเป็น (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 โดยมีเหตุผลคือ “โดยที่พระราชบัญญัติเทศบาล มีบทบัญญัติบางประการไม่เหมาะสมกับสภาวะในปัจจุบันเป็นการ

จำกัดสิทธิของประชาชน ทั้งสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งและสิทธิของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมควรเปิดกว้างให้เป็นดุลพินิจของประชาชนโดยเสรี”

เทศบาลมี 3 ระดับ คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ซึ่งเทศบาลทั้ง 3 ระดับนี้มีบทบัญญัติกำหนดหน้าที่ในการจัดการขยะ

การจัดการขยะนั้นกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลทั้ง 3 ระดับ กล่าวคือ เทศบาลตำบล มีบัญญัติในมาตรา 50 (3) “รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล” ซึ่งมาตรานี้เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเป็นฐานให้แก่เทศบาลเมืองและเทศบาลนครในการจัดการขยะเช่นเดียวกับเทศบาลตำบล โดยเทศบาลเมืองมีบัญญัติในมาตรา 53 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50 และ เทศบาลนคร มีบัญญัติในมาตรา 56 “ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้ (1) กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53” จากบทบัญญัติของกฎหมายเทศบาลจึงกล่าวได้ว่าเทศบาลทุกระดับมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดการขยะภายในเขตปกครอง

- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย โดยองค์การบริหารส่วนตำบลที่จัดตั้งขึ้นนี้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 66 – 68 โดยอำนาจหน้าที่ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถนำมาปรับใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ท้องถิ่นเป็นเมืองน่าอยู่ที่เป็นการจัดการขยะ มีบัญญัติในมาตรา 67 (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เป็นกฎหมายที่จัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ แต่มีความแตกต่างจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นเนื่องจากไม่มีเขตการปกครองในทางพื้นที่เป็นของตนเอง ทั้งนี้ เพราะกฎหมายต้องการให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือหรือประสานงานกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตจังหวัด ซึ่งเป็นเรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้เองโดยลำพัง สำหรับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 45 ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ท้องถิ่นเป็นเมืองน่าอยู่ คือ การคุ้มครอง ดูแล และ

บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่มีบทบัญญัติโดยตรงให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดการขยะเนื่องจาก เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต้องดำเนินการในพื้นที่เขตปกครอง

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

กรุงเทพมหานครเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เนื่องจากเป็นพื้นที่ตั้งที่เป็นเมืองหลวงของประเทศ มีการพัฒนาและมีความเจริญมากที่สุดของประเทศ ในส่วนของการจัดการขยะนั้นมีบัญญัติในมาตรา 89 (4) “ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง” ซึ่งหากจะพิจารณาว่าความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีสาเหตุประการหนึ่งคือ ขยะ ก็ย่อมหมายความว่ากรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายจัดตั้งในการจัดการขยะ

- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542

เมืองพัทยาเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่เป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เป็นพื้นที่ปกครองท้องถิ่นที่มีการดูแลคุ้มครองเพื่อให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว และการจัดการขยะมีบัญญัติในมาตรา 62 (7) “การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง” และ (8) “การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลและบำบัดน้ำเสีย”

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ฉบับดังกล่าวนี้พบว่าไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะในพื้นที่ปกครองและเมืองกระปี่นั้น อยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล อ่าวนาง จึงมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะในเขตพื้นที่อ่าวนาง

(2) การจัดการขยะตามกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจ

การจัดการขยะมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรที่จะจัดการขยะกับกระบวนการจัดการขยะรวมทั้งกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดังนี้

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2484 เพื่อให้เป็นกฎหมายว่าด้วยสุขอนามัยที่ดีของประชาชนและมีการกระจายอำนาจการบังคับใช้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมามีการปรับปรุงแก้ไข 3 ครั้ง คือ ปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ. 2535 โดยเหตุผลและความจำเป็น คือ การขยายขอบเขตการกำกับดูแลกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสามารถนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึงและโดยที่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าการสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวพันกับความเป็นอยู่และ

สภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด แต่บทบัญญัติของกฎหมายปัจจุบันยังมิได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลและป้องกันเกี่ยวกับการรอนามัยสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมให้มีลักษณะการกำกับดูแลและติดตามและปรับปรุง อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบทกำหนดโทษตามกฎหมายปัจจุบันให้สามารถบังคับให้มีการปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายอย่างเคร่งครัด

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข มีการปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 โดยมีเหตุผล คือ การกำหนดบทนิยามคำว่า “มูลฝอย” ให้ชัดเจนขึ้นเพื่อไม่ให้อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีความซ้ำซ้อน ปรับองค์ประกอบในคณะกรรมการสาธารณสุข การดำเนินงานเรื่องการกำจัด สิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และให้อำนาจรัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขออกประกาศเรื่องที่เป็นรายละเอียดทางเทคนิควิชาการหรือเรื่องที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามสภาพสังคม เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และฉบับปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข มีการปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 โดยมีเหตุผลในการเพิ่มอำนาจหน้าที่แก่นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด

กฎหมายฉบับนี้แม้จะมีการปรับปรุงแก้ไขทั้งสิ้น 3 ครั้งแต่สาระสำคัญของกฎหมายยังคงเป็นไปตามฉบับปี พ.ศ. 2535 และไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามหากเป็นการจัดการขยะกฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็นกฎหมายโดยตรงที่ให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการปัญหาดังกล่าว

สำหรับความหมายของขยะนี้กฎหมายฉบับนี้ใช้คำว่า “มูลฝอย” ซึ่งมาตรา 4 ให้คำนิยามหมายความว่า “เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยง สัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน” คำนิยามของกฎหมายนี้ใช้คำว่า “มูลฝอย” แต่เพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้นสำหรับประชาชนโดยทั่วไป การวิจัยจึงใช้คำว่า “ขยะ” ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกัน จากคำนิยามนี้ มูลฝอย หรือขยะจึงหมายถึงสิ่งที่ไม่ต้องการใช้แล้วและประสงค์จะทิ้งซึ่งมีทั้งที่เป็นขยะทั่วไป หรือเรียกว่าขยะชุมชน ขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ

ขยะจากการท่องเที่ยวขึ้นเป็นได้ทั้ง 3 ประเภทคือ ขยะชุมชน ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย และพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลนั้นจะเป็นทั้งที่เป็นที่ดินหรือทางสาธารณะ ซึ่งมีคำนิยามหมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือใช้สัญจรได้ พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลมีทั้งที่เป็นชายหาด เกาะ และ พื้นที่ใต้ทะเลซึ่งเป็นที่สาธารณะที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ และมีอีกสถานที่หนึ่งหรือโรงแรม รีสอร์ท และที่พักแรมอื่น ๆ

ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ย่อมเป็นแหล่งให้เกิดการทิ้งขยะจากนักท่องเที่ยวและประชาชนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวได้จึงต้องอยู่ในบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขฉบับนี้

ในส่วนของการจัดการขยะนั้นพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีบัญญัติไว้ในหมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มีบทบัญญัติ 3 มาตรา คือ

มาตรา 18 “ การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นหรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตาม มาตรา 19 ก็ได้” การเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ราชการส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการภายใต้ข้อตกลงร่วมกันก็ได้ แต่ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยส่วนรวม รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการ ร่วมกันได้ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทน ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการรับทำการเก็บขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้

เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่มีในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดก็ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในการดำเนินการจัดการ โดยแยกกระบวนการจัดการขยะออกเป็น การเก็บ การขน และการกำจัด ซึ่งการดำเนินการจัดการขยะนั้นกฎหมายให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

(1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นดำเนินการเอง หรือ

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นร่วมดำเนินการกับหน่วยงานของรัฐอื่น

หรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือ

(3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมอบให้บุคคลใดหรือเอกชนใดดำเนินการ

แทน

โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่เป็นขยะอุตสาหกรรมที่ถือว่าเป็นขยะอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานนั้นมีมาตรา 19 กำหนดเป็นข้อห้ามที่จะไม่ให้ท้องถิ่นดำเนินการแต่ให้ผู้ดำเนินการ โรงงาน

ที่มีของเสียอันตรายและผู้ดำเนินการรับทำการ **เก็บ ขนหรือกำจัด** ของเสียอันตรายดังกล่าว ต้องแจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การดำเนินการรับทำการ **เก็บ ขน หรือกำจัด**ขยะในทางธุรกิจหรือ โดยได้รับ ประโยชน์ตอบแทนด้วย การคิดค่าบริการนั้นกฎหมายฉบับนี้ห้ามไว้ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจาก เจ้าพนักงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีมาตรา 20 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการออก ข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการ **เก็บ ขน และ กำจัด ขยะ** ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือ มูล ฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและ สถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการ **เก็บ ขน และกำจัด**สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะ การใช้อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือ บุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการ **เก็บ ขน หรือกำจัด**สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการ **เก็บ ขน และกำจัด**สิ่งปฏิกูล หรือ มูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูง ตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ “ราชการส่วนท้องถิ่น” ซึ่งเป็นองค์กรรัฐส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจโดยตรง ในการจัดการขยะ และให้สามารถออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในรูปของข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับตำบล ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือข้อบังคับเมืองพัทยา เกี่ยวกับรูปแบบของการ **เก็บ ขน และกำจัด** สิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย (มาตรา 20 (3)) ได้เอง ดังนั้น ราชการส่วนท้องถิ่น จึงอาจออกข้อกำหนดให้ผู้ทิ้งขยะทำการคัดแยกขยะตามประเภทที่กำหนดก่อน เพื่อรอกการขนถ่าย ตลอดจนการทิ้งขยะตามวันที่กำหนดได้

นอกจากนี้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 20 (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการในการเก็บและขนมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง (ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2536) ซึ่งอาจหมายถึงการลดค่าธรรมเนียมให้กับผู้แยกขยะจากอัตราที่กำหนดไว้ แต่ราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่มีอำนาจในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ ดังนั้น ในปัจจุบันอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวงนั้นเป็นอัตราที่ไม่สะท้อนถึงค่าใช้จ่ายที่แท้จริงในการเก็บ ขน และกำจัดขยะในปัจจุบัน ทำให้ราชการส่วนท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเหล่านี้ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จึงทำให้การจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ในประเด็นนี้ไม่อาจกระทำได้นอกจากจะปรับปรุงอัตราเสียใหม่แล้วคำนวณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหากต้องเก็บ ขน และกำจัดขยะที่ยังไม่แยก แล้วนำไปลดให้แก่ผู้ที่แยกขยะ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาวิธีการต่อไป อีกทั้งราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดขยะในเขตรับผิดชอบ (มาตรา 18 วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น หรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้ (มาตรา 18 วรรคสอง) โดยราชการส่วนท้องถิ่นตามปกติมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในท้องที่ของตน อาจมีทางเลือกอื่นนอกจากการดำเนินการเองอยู่ 2 ทาง คือ

(1) ดำเนินการตามมาตรา 18 วรรคสอง โดยราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลบริษัทหรือองค์กรนิติบุคคลใดก็ได้ เป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแทนราชการส่วนท้องถิ่น หรือจะจ้างให้เอกชนรายใดเข้ามาดำเนินการแทนก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น

(2) ดำเนินการตามมาตรา 18 วรรคสองเช่นกัน โดยราชการส่วนท้องถิ่นเปิดให้เอกชนเข้ามารับอนุญาตดำเนินการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการจากผู้ใช้บริการ (มาตรา 19) โดยท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตลอดจนอัตราค่าบริการที่ผู้รับอนุญาตจะสามารถเรียกเก็บได้

ดังนั้น การให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนในการจัดการเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีกฎหมายรองรับอยู่แล้ว สิ่งที่ขาด คือ การวางระบบที่มีประสิทธิภาพกว่าระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และทำอย่างไรจึงจะทำให้ระบบใหม่สามารถเข้ามาแทนที่ระบบปัจจุบันโดยมีผู้เสียประโยชน์น้อยที่สุด และผู้ที่อยู่ในระบบปัจจุบันสามารถมีส่วนในระบบใหม่ได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

จากบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้หากจะนำมาใช้กับปัญหาขยะในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลแล้วสามารถที่จะนำเอาคำตอบที่ได้มาจากการวิจัยมาจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดกระบวนการวิธี และการจัดการเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยอันเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการจัดการดังกล่าว

- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับฉบับแรกในปี พ.ศ. 2503 เพื่อให้เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ และมีการปรับปรุงแก้ไขเป็นพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 โดยมีเหตุผลในการปรับปรุงแก้ไข คือ “เนื่องจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบทลงโทษและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นเหตุให้การดำเนินการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ได้ผลเท่าที่ควร สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น”

กฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไขเป็น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 โดยมีเหตุผล คือ “โดยที่การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญระดับประเทศแต่ปัจจุบันการบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานทำให้ขาดการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแต่ละประเภท อีกทั้งอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายจริง ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สมควรกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการ รวมทั้งกำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจนำสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่จัดเก็บได้ไปใช้ประโยชน์หรือหาประโยชน์ได้”

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวนี้ทำให้มีการให้คำนิยามที่เป็นความหมายของคำว่า มูลฝอย หรือขยะ ในมาตรา 4 หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก

ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

คำนิยามนี้มีความแตกต่างจากคำนิยามในกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข คือ มีความหมายเฉพาะขยะชุมชน ที่ไม่รวมถึงขยะติดเชื้อหรือขยะอันตรายเนื่องจากคำนิยามที่ให้ไว้ นั้น ให้รวมถึงสิ่งที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ซึ่งสถานที่เหล่านั้นไม่น่าจะมีขยะ ติดเชื้อหรือขยะอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม

กฎหมายนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณ ที่อยู่ติดกับทางเท้า และบุคคลใดในการดังต่อไปนี้ คือ

- (1) มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของ อาคาร (มาตรา 6)
- (2) ห้ามมิให้เทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัสดุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้วัสดุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ (มาตรา 23)
- (3) ห้ามมิให้บ้วนหรือถ่มน้ำลาย เสมหะ บ้วนน้ำหมาก สั่งน้ำมูก เทหรือทิ้งสิ่ง ใด ๆ ลงบนถนนหรือบนพื้นรถหรือพื้นเรือโดยสาร (มาตรา 31 (1))
- (4) ห้ามมิให้ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานที่สาธารณะนอกภาชนะหรือที่ ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้ (มาตรา 31 (2))
- (5) ห้ามมิให้ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ (มาตรา 32 (1))
- (6) ห้ามมิให้ปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพ ที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ (มาตรา 32 (2))
- (7) ห้ามมิให้เท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนน หรือในทางน้ำ (มาตรา 33 วรรค 1)

หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณทางเท้าในการดูแลรักษา ด้วยการกำหนดเป็นข้อห้ามที่จะทำให้พื้นที่สกปรก และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งหากพิจารณาแล้ว จะพบว่าสิ่งที่ห้ามนั้นมีความหมายเช่นเดียวกับการห้ามทิ้งขยะเพียงแต่กำหนดสถานที่ไว้ชัดเจนกว่า กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งในพื้นที่ท้องที่เขตทางทะเลย่อมครอบคลุมถึงพื้นที่ตามที่ กฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ และถ้าหากมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ย่อมหมายความว่าพื้นที่ท้องที่นั้นก็จะสะอาดปราศจากขยะและสิ่งสกปรกทั้งปวง จึงเท่ากับ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับร่วมกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขแล้วจะส่งผลให้แก้ปัญหาขยะ ในพื้นที่ท้องที่เขตทางทะเลได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับการจัดการขยะนั้นกฎหมายฉบับนี้มีบัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ว่าด้วยการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกเว้นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 34/1 วรรค 1) และกำหนดวิธีการจัดการที่ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข มาตรา 18 แต่มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องขยะที่เก็บขนมาได้นั้น ในกรณีที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้ด้วยการ Reuse หรือ Recycle ให้มีอำนาจในการนำไปดำเนินการได้ (มาตรา 34/1 วรรค 2) นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดวิธีการในการจัดการของเสียอันตรายและของเสียไม่อันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยกำหนดให้การจัดการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่ในกรณีที่มีของเสียอันตรายหรือของเสียไม่อันตรายปนอยู่กับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์กรบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บ แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานมาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานต่อไป ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องเริ่มดำเนินการภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวหากพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นยังมิได้ดำเนินการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์กรบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บ ดำเนินการกับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้นตามที่เห็นสมควร และให้สันนิษฐานว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ได้รับแจ้ง จงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด (มาตรา 34/2)

โดยให้การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

จากที่กล่าวมาถึงประเภทขยะและวิธีการจัดการ เก็บ ขน กำจัดขยะตามกฎหมายที่กล่าวมานั้น กรมควบคุมมลพิษสามารถจำแนก แยกประเภทขยะหรือมูลฝอยในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

- (1) ขยะที่ย่อยสลายได้ หรือ ขยะอินทรีย์ ส่วนใหญ่มาจากอาหารที่เหลือทิ้ง โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 64 ของมูลฝอยทั้งหมด
- (2) ขยะมีมูลค่าที่สามารถนำไปเปลี่ยนสภาพแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) อาทิ ขวดน้ำพลาสติก
- (3) ขยะทั่วไป อาทิ ก่อ่งโฟม ชองขนมต่าง ๆ ถุงพลาสติก เป็นต้น อันเป็นขยะที่ใช้วิธีการกำจัดเท่านั้นเพราะหากนำไปรีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ก็ไม่คุ้มค่า

(4) ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ บรรจุภัณฑ์ของยาฆ่าแมลง ระเบิดปั้ง เป็นต้น รวมถึงขยะติดเชื้อ โดยขยะประเภทนี้ต้องใช้วิธีการจัดการและกำจัดเป็นการเฉพาะ

โดยขยะประเภทต่าง ๆ นี้ มาตรา 34/3 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น ในเรื่อง

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในสถานที่เอกชนที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปได้

(2) กำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

(3) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา 34/2 ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ

โดยการปฏิบัติหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและถูกสุขลักษณะ

การจัดการขยะในพื้นที่ท้องที่ทางทะเลนั้นสภาพของปัญหาขยะจะไม่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เพียงแหล่งแหล่งกำเนิดขยะจะมาจาก ชุมชน ภาคธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว โดยมีแหล่งที่มีขยะมากก็คือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการขยะที่มีทั้ง การเก็บ ขน และกำจัดจึงมีกฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่นั้นซึ่งขึ้นอยู่กับรูปแบบองค์กร ที่เป็นทั้งที่เป็น เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งทั้งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ต่างก็เป็นกฎหมายที่มีหลักการและเหตุผลคล้ายคลึงกันคือการทำให้ขยะลดน้อยลงไปเพื่อรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่โดยการให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการ เพียงแต่ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดรายละเอียดเพิ่มมากขึ้น โดยการให้อำนาจแก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นที่จะออกข้อกำหนดตามที่กล่าวแล้ว ตามความใน มาตรา 34/3 โดยที่คำสำคัญก็คือ กำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัด ขยะ ซึ่งจะมีผลทำให้ขยะลดน้อยลงไปได้และง่ายต่อการกำจัด ซึ่งในการวิจัยนี้จะได้นำมาใช้เป็นกรณีของการให้ผู้ผลิตขยะมีหน้าที่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง รวมไปถึงหน้าที่ในการจัดการเก็บ ขน หรือกำจัดขยะของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาคธุรกิจผู้เป็นบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้ผลิตขยะ

2) การจัดการน้ำเสีย

จากสภาพปัญหาน้ำเสียที่มาจากการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคของประชาชนในพื้นที่ และจากธุรกิจเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะที่พักแรมที่เป็นทั้งโรงแรม รีสอร์ท และที่พักแรมรูปแบบอื่น ร้านค้าและร้านอาหาร รวมทั้งจากนักท่องเที่ยวยอมส่งผลกระทบต่อตรงต่อน้ำทะเลซึ่งเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวทางทะเล ดังนั้นการจัดการเพื่อให้มีการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบที่ถูกต้องจึงต้องดำเนินการเพื่อให้ น้ำเสียนั้นผ่านการบำบัดให้ได้มาตรฐานน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะและทะเล ซึ่งการจะให้มีการจัดการบำบัดน้ำเสียนั้นจะต้องมีกฎหมายรองรับ ดังนี้

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีการปรับปรุงจากฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 และมีการปรับปรุงอีกหลายครั้ง คือ ปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ. 2521, พ.ศ. 2522 และในปี พ.ศ. 2535 มีการยกร่างใหม่ทั้งฉบับเป็นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อให้เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่มีบทบัญญัติสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน จนมีการปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2561 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ “โดยที่พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 บัญญัติให้การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ ให้เป็นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันเป็นการไม่สอดคล้องกับมาตรา 58 และมาตรา 278 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ซึ่งบัญญัติให้มีการจัดทำกฎหมายที่จำเป็นเพื่อกำหนดให้การดำเนินการใดของรัฐ หรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสีย สำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มี

การรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามกฎหมาย ประกอบกับกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำ การเสนอ และการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ได้ใช้บังคับเป็นเวลานานแล้ว และในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไป สมควรปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และระบบการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเพื่อให้มีมาตรฐานอัน เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วน ในการดำรงไว้ซึ่งการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปกับการ พัฒนาประเทศอย่างสมดุล...”

กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับใหม่จะมีการปรับปรุงแก้ไขคำนิยาม และบางมาตรา ซึ่งในการการวิเคราะห์กฎหมายนี้ จะวิเคราะห์เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ ท้องที่เขตทางทะเลที่ยังขาดการจัดการที่ดี และยังไม่มียกกฎหมายท้องถิ่นกำหนดอำนาจหน้าที่ในการ จัดการน้ำเสียจาก แหล่งกำเนิดมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม (มาตรา 4) เนื่องจากมีมลพิษจากสารใด ๆ หรือสิ่งเจือปนที่ถูกชะล้างหรือปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษหรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมในปริมาณ หรือความเข้มข้นที่ก่อให้เกิด หรือ อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่เป็น พิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่เกิดหรือถูกระบายหรือปล่อยออกจากแหล่งกำเนิด มลพิษทำให้เกิดภาวะมลพิษที่เป็นสภาวะที่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงหรือปนเปื้อนโดยมลพิษ ซึ่งทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงจนเป็นน้ำเสียจากการปนเปื้อนด้วยสิ่งใด ๆ ที่อาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน

จากสภาพของน้ำในทะเลย่อมมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวอย่างมาก หากน้ำทะเล มีสภาวะเป็นน้ำเสียตามคำนิยามที่มาตรา 4 บัญญัติไว้ย่อมส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง จึงต้องมีการจัดการที่ดีก่อนที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งน้ำเสียที่ต้องมีการจัดการนั้นสำหรับ พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่มาจาก ชุมชน และสถานบริการต่าง ๆ ที่เป็น โรงแรม และ ที่พักอาศัยชั่วคราวกับร้านอาหาร ดังนั้นจึงต้องใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมฉบับนี้ซึ่งมีบัญญัติไว้ใน ส่วนที่ 5 ว่าด้วยมลพิษทางน้ำ ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข โดยการจัดทำระบบ บำบัดน้ำเสียตามมาตรา 77 กำหนดให้น้ำทิ้งต้องได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้โดยแยกค่ามาตรฐาน น้ำทิ้งตามประเภทแหล่งกำเนิดมลพิษ โดย ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- แหล่งกำเนิดมลพิษจากชุมชน

โดยประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ลงวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2553 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 55 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชน ให้มีค่าดังต่อไปนี้ คือ

(1) ความเป็นกรดและด่าง (pH) ระหว่าง 5.5-9.0

(2) บีโอดี (Biochemical Oxygen Demand) ไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อลิตรกรณีหน่วยบำบัดสุดท้ายเป็นบ่อปรับเสถียร หรือบ่อฝังให้ใช้ค่าบีโอดีของน้ำที่ผ่านการกรองแล้ว

(3) ของแข็งแขวนลอย (Suspended Solids) ไม่เกิน 30 มิลลิกรัมต่อลิตรกรณีหน่วยบำบัดสุดท้ายเป็นบ่อปรับเสถียร หรือบ่อฝัง ไม่เกิน 50 มิลลิกรัมต่อลิตร

(4) น้ำมันและไขมัน (Fat, Oil and Grease) ไม่เกิน 5 มิลลิกรัมต่อลิตร

(5) ไนโตรเจนทั้งหมด (Total Nitrogen) ไม่เกิน 20 มิลลิกรัมไนโตรเจนต่อลิตร

(6) ฟอสฟอรัสทั้งหมด (Total Phosphorus) ไม่เกิน 2 มิลลิกรัมฟอสฟอรัสต่อลิตร

นอกจากนี้ ยังมีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดให้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียดังแหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้ระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียดังแหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม (ข้อ 2) โดยห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ปล่อยน้ำเสียดังแหล่งน้ำสาธารณะหรือสิ่งแวดล้อม เว้นแต่จะได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ตามที่ประกาศไว้ในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าแม้จะมีประกาศทั้งสองฉบับนี้แต่ก็ไม่มีมีการดำเนินการใดในการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียรวม คงใช้การจัดทำเป็นบ่อเกรอะตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังไม่มียกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้ชุมชนมีการจัดทำเช่นกัน นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงอาคารสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ กล่าวคือ อาคารชุด โรงแรม หอพัก สถานบริการ โรงพยาบาล โรงเรียน อาคารสถานที่ราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ศูนย์การค้า หรือห้างสรรพสินค้า ตลาด ภัตตาคารและร้านอาหาร ซึ่งอาคารแต่ละประเภทมีกฎหมายควบคุมโดยตรงแต่อย่างไรก็ดี การปล่อยน้ำเสียต้องได้มาตรฐานตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดประเภทของอาคารที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียดังกล่าวแหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2537 โดยอาคารสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ นั้นมีกฎหมายเฉพาะควบคุมอยู่แล้ว และจากผลของกฎหมายว่าด้วยแผนและการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 ที่ได้กระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะได้จัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ในการบังคับใช้และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติตามกรณีกำหนดประเภทอาคารที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษให้ต้องปฏิบัติตาม

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอีกฉบับหนึ่งซึ่งกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบังคับใช้ คือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และกรณีบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำให้น้ำในลำน้ำมูลและแม่น้ำแฉงเสียด้วยการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลนั้นมีบัญญัติไว้ในมาตรา 33 กล่าวคือ ห้ามมิให้ผู้ใดเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูลมูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ โดยมี ข้อยกเว้นสำหรับเจ้าของ หรือผู้ครอบครองเรือหรืออาคารประเภทเรือนแพ ซึ่งจอดหรืออยู่ในท้องที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังไม่ได้จัดสวมสาธารณะ หรือภษณะสำหรับทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าปัญหาน้ำเสียจากชุมชนนั้นยังคงมีอยู่และการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสยรวมก็ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ ซึ่งปัญหาน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อทะเลก็คือในพื้นที่ท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่ไม่พบว่ามีการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและการบังคับใช้กฎหมายไม่เคร่งครัดและไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะท้องถิ่นเองแม้ว่าจะยอมรับและตระหนักว่ามีปัญหาน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษจริง โดยเฉพาะจากโรงแรมและที่พักแรมซึ่งส่วนมากจะใช้วิธีการลักลอบต่อท่อปล่อยลงสู่ทะเล และภัตตาคาร ร้านอาหาร ที่ตั้งอยู่ริมชายหาดก็มีการลักลอบปล่อยน้ำเสียดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งปัญหาเช่นนี้จะแก้ไขได้ก็ด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดให้ผู้ปล่อยน้ำเสียในฐานะที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษจะต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle: PPP) อันเป็นหลักการทางเศรษฐศาสตร์ ที่นำมาใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อม และหลักการนี้เมื่อนำไปสู่การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะนำหลักการทางเศรษฐศาสตร์มาจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้ ก็ได้รับการตอบรับจากผู้ประกอบการในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น เจ้าของร้านอาหาร ที่พัก และโรงแรม ก็ต่างยินดีที่จะจ่ายค่าใช้จ่ายดำเนินการในการบำบัดน้ำเสียหากจะทำให้ปัญหาน้ำเสียหมดไปจากกระบี่ และทำให้ทะเลกระบี่ยังคงสภาพที่สวยงาม

การจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสยนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการก็สามารถใช้กลไกของกองทุนสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 22 ที่บัญญัติให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่ง

เรียกว่า “กองทุนสิ่งแวดล้อม” ในกระทรวงการคลัง ซึ่งมาตรา 23 กำหนดวัตถุประสงค์ของใช้จ่ายเพื่อกิจการดังต่อไปนี้

(1) ให้ส่วนราชการหรือราชการส่วนท้องถิ่นสำหรับการลงทุนและดำเนินงานระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม รวมทั้งการจัดหาจัดซื้อ ที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน และบำรุงรักษาระบบดังกล่าวด้วย

(2) ให้ราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจกู้ยืมเพื่อจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสียหรือน้ำเสียระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์อื่นใด สำหรับใช้เฉพาะในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นหรือรัฐวิสาหกิจนั้น

(3) ให้เอกชนกู้ยืมในกรณีที่บุคคลนั้น มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย หรือน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสียหรืออุปกรณ์อื่นใดเพื่อการควบคุมบำบัดหรือขจัดมลพิษที่เกิดจากกิจกรรมหรือการดำเนินกิจการของตนเอง หรือบุคคลนั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบกิจการเป็นผู้รับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามพระราชบัญญัตินี้

(4) เป็นเงินช่วยเหลือและอุดหนุนกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่คณะกรรมการกองทุน เห็นสมควรและโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

(5) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน

เหตุที่กองทุนสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญยิ่งก็ด้วยเหตุผลที่ว่า การจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียนั้นจำเป็นที่ต้องใช้งบประมาณดำเนินการสูง ดังนั้นการขอเงินจัดสรรจากกองทุนสิ่งแวดล้อมก็จะเป็นการแก้ไขปัญหาระบบงบประมาณการจัดทำลงไปได้โดยที่มาตรา 27 กำหนดว่า ในการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนตามมาตรา 23 (1) ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาคำขอจัดสรรในแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดตามมาตรา 39 เพื่อทำการก่อสร้างหรือดำเนินการให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือระบบกำจัดของเสีย ซึ่งได้รับการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินตามมาตรา 39 ให้แล้วส่วนหนึ่ง หรือราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่นสมทบด้วยแล้วเป็นลำดับแรก โดยสัดส่วนระหว่างเงินงบประมาณแผ่นดิน หรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่นกับเงินกองทุนที่คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาอนุมัติจัดสรรให้ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด โดยหลักเกณฑ์ในการจัดสรรเงินกองทุนให้ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือ เอกชนทำการกู้ยืมตามมาตรา 23 (2) หรือ (3) ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการกองทุน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ อาจจัดสรรเงินกองทุนให้ราชการ

ส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนรายหนึ่งรายได้กู้ยืมเงินกองทุนได้ โดยมีกำหนดระยะยาวเป็นพิเศษ และจะกำหนดให้ลดอัตราดอกเบี้ยหรือยกเว้นดอกเบี้ยตามที่เห็นสมควรก็ได้ (มาตรา 28) และกำหนดหลักเกณฑ์สำหรับเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ใดซึ่งได้จัดให้มีการก่อสร้างและดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ โดยเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น และเงินกองทุนซึ่งจัดสรรตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมมลพิษพิจารณา กำหนดอัตราค่าบริการที่จะประกาศใช้ในแต่ละเขตควบคุมมลพิษหรือเขตท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมดังกล่าว โดยการกำหนดอัตราค่าบริการตามวรรคหนึ่งให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 88) โดยให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการที่จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการ มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บค่าบริการ ค่าปรับ และเรียกrogateค่าเสียหายตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ ทั้งนี้ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของทางราชการที่ราชการส่วนท้องถิ่นหรือส่วนราชการนั้นจัดให้มีขึ้น (มาตรา 93)

สำหรับค่าบริการและค่าปรับที่จัดเก็บได้นี้ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องนำส่งคลังเป็นงบประมาณแผ่นดิน โดยให้นำมาหักส่งเข้ากองทุนตามอัตราส่วนที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด สำหรับส่วนที่เหลือให้ใช้เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมของราชการส่วนท้องถิ่นหรือของส่วนราชการที่ได้จัดเก็บค่าบริการและค่าปรับต่อไป

จากบทบัญญัติของกองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของพื้นที่ท้องที่เขตทะเลหากจะให้มีการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียย่อมสามารถจะดำเนินการได้โดยใช้กลไกของกองทุนสิ่งแวดล้อมและสามารถที่จะจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบำบัดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยที่อัตราค่าธรรมเนียมนั้นจะกำหนดโดยคณะกรรมการกองทุนเป็นหลัก

- พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456

ปัญหาขยะและน้ำเสียที่จะส่งผลกระทบต่อน้ำทะเลในที่ท้องที่เขตทะเลนั้นมีกฎหมายอีกฉบับที่ควบคุม คือ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 เป็นกฎหมายเก่าที่ตราขึ้นมาในยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เนื่องจากในยุคสมัยนั้นประเทศไทยมีการสัญจรไปมาโดยทางน้ำเป็นหลักจึงได้ตรากฎหมายฉบับนี้ขึ้น เพื่อให้การสัญจร และการคมนาคมทางน้ำโดยเรือประเภทต่าง ๆ เช่น เรือกลไฟ เรือกำปั่น เรือเดินทะเล ฯลฯ ไม่มีสิ่งกีดขวางใด ๆ กฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไขที่สำคัญในปี พ.ศ. 2535

และได้เพิ่มบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูล และน้ำมันที่ส่งผลต่อการเดินเรือ และสร้างมลพิษให้แก่น้ำทะเลซึ่งกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยก็มีบทบัญญัติห้ามไว้ 2 มาตรา คือ

มาตรา 119 ห้ามมิให้ผู้ใดเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้หิน กรวด ทราย ดิน โคลน อับเฉา สิ่งของหรือสิ่งปฏิกูลใด ๆ ยกเว้นน้ำมันและเคมีภัณฑ์ลงในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย อันจะเป็นเหตุ ให้เกิดการคั่งเงิน ตกตะกอนหรือสกปรก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า ผู้ไต่ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียในการขจัด สิ่งเหล่านั้นด้วย

และมาตรา 119 ทวิเพิ่มเติมข้อยกเว้นของมาตรา 119 ด้วยการเพิ่มข้อห้ามเท ทิ้ง หรือทำด้วยประการใด ๆ “น้ำมันและเคมีภัณฑ์หรือสิ่งใด ๆ” และเพิ่มเติม “อันอาจจะเป็นเหตุ ให้เกิดเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตหรือต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นอันตรายต่อการเดินเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ หรือทะเลสาบดังกล่าว ผู้ไต่ฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องชดใช้เงินค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการแก้ไขสิ่งเป็นพิษหรือชดใช้ค่าเสียหายเหล่านั้นด้วย”

กฎหมายฉบับนี้เน้นขยะขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นขยะจากการก่อสร้าง รวมถึงสารเคมีที่เจอปนมากับน้ำทิ้งสำหรับน้ำมันนั้นมีมาตรา 204 บัญญัติห้ามเท ทิ้ง หรือปล่อยให้น้ำมันปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหลด้วยประการใด ๆ ลงในเขตท่า แม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยซึ่งอาจเกิดจากการขนถ่ายน้ำมัน หรือจากการล้างเรือแล้วมีน้ำมันปนเปื้อน การฝ่าฝืนมาตรานี้มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากบทบัญญัติที่เป็นข้อห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยดังกล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับได้แต่ปัญหาที่คือประสิทธิภาพในการบังคับใช้จะต้องขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่กรมเจ้าท่าที่เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย

ดังนั้น ในการจัดการปัญหาน้ำเสียจากชุมชน สถานประกอบการ ที่พักโรงแรม ร้านอาหาร บ้านเรือนประชาชน ย่านแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการ โดยจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสยรวม แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจนถึงปัจจุบัน คือ ระบบบำบัดน้ำเสยรวมของชุมชนทั่วประเทศยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ยังมีชุมชนเมืองหลายแห่ง ทั้งในเขตเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และ เทศบาลตำบลที่ยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสยรวมที่ครอบคลุมทั้งเขตการปกครอง และยังไม่มีการมีระบบบำบัดน้ำเสยรวมของชุมชน ทำให้ยังคงมีการ

ระบายน้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดที่มีค่า บีโอดีตามเกณฑ์มาตรฐานที่กฎหมายกำหนดลงสู่แหล่งน้ำ สาธารณะ จากการดำเนินการที่ผ่านมาของกระบี่ไม่มีการจัดการแก้ไขปัญหาที่น้ำเสียอย่างถูกต้องมากนัก ซึ่งบางกรณีการจัดการขัดแย้งหลักการบำบัดน้ำเสียที่ต้องผ่านกระบวนการคั้นน้ำและใช้เครื่องบำบัดหรือเครื่องกรองน้ำก่อนการนำไปฝังกลบหรือปล่อยลงทะเล ซึ่งทำให้เกิดกลิ่น ก๊าซไฮโดรเจนซัลไฟด์ส่งกลิ่นเหม็นสาเหตุหลักของปัญหาคือยังไม่มีระบบการจัดการน้ำเสียชุมชนที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถรวบรวมน้ำเสียทั้งหมดมาบำบัด และมีการระบายน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีปริมาณของเสียเกินค่ามาตรฐานลงสู่แหล่งน้ำนั่นเอง

- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ในเรื่องน้ำเสียได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 8 (6) เหมือนกับการควบคุมขยะโดยกฎกระทรวงฉบับที่ 44 (พ.ศ. 2538) มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสีย ดังนี้

(1) กำหนดประเภทและลักษณะของอาคารที่ต้องจัดให้มีระบบการระบายน้ำ และระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการปรับปรุงน้ำเสียจากอาคารให้เป็นน้ำทิ้งที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ ข้อ 4 ก่อนที่จะระบายลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้งออกเป็น 4 กลุ่ม (กฎกระทรวงฯ ข้อ 3) คือ

(1.1) อาคารประเภท ก เช่น อาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดที่มีจำนวนห้องนอนรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันตั้งแต่ 500 ห้องนอนขึ้นไป และโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมที่มีจำนวนห้องพักรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันตั้งแต่ 200 ห้องขึ้นไป เป็นต้น

(1.2) อาคารประเภท ข เช่น อาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดที่มีจำนวนห้องนอนรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันตั้งแต่ 100 ห้องนอน แต่ไม่ถึง 500 ห้องนอน และโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมที่มีจำนวนห้องพักรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันตั้งแต่ 60 ห้อง แต่ไม่ถึง 200 ห้อง เป็นต้น

(1.3) อาคารประเภท ค เช่น อาคารชุดตามกฎหมายว่าด้วยอาคารชุดที่มีจำนวนห้องนอนรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันไม่ถึง 100 ห้องนอน และโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรมที่มีจำนวนห้องพักรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันไม่ถึง 60 ห้อง เป็นต้น

(1.4) อาคารประเภท ง เช่น หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพักที่มีจำนวนห้องนอนรวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันตั้งแต่ 10 ห้อง แต่ไม่ถึง 50 ห้อง และสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในอาคารหลังเดียวกันหรือหลายหลังรวมกันไม่ถึง 1,000 ตารางเมตร เป็นต้น

(2) กำหนดน้ำทิ้งจากอาคารที่จะระบายจากอาคารลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้งได้ ต้องมีคุณภาพน้ำทิ้งตามประเภทของอาคารตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งที่กฎกระทรวงนี้กำหนด (กฎกระทรวงฯ ข้อ 4)

(3) การกำจัดน้ำทิ้งจากอาคารจะดำเนินการระบายลงสู่แหล่งรองรับน้ำทิ้ง หรือระบายลงสู่พื้นดินโดยใช้วิธีผ่านบ่อซึมหรือโดยวิธีอื่นใดที่เหมาะสมกับสภาพของอาคารนั้นก็ได้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม (กฎกระทรวงฯ ข้อ 8)

การกำหนดคุณภาพน้ำทิ้งจากอาคารและประเภทของอาคารที่ถูกควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้เหมือนกับที่กำหนดในประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทของอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีหลักการเพื่อการคุ้มครองสุขภาพประชาชนที่ดีให้แก่ประชาชนจึงมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องปัญหาขยะ สำหรับปัญหาน้ำเสียนั้นแม้จะไม่มีบทบัญญัติโดยตรงแต่ก็มีหมวดว่าด้วยเหตุรำคาญที่มีบทบัญญัติครอบคลุมการกระทำต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้เกิดหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพไว้ในมาตรา 25 ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(1) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือฉี่ หรือสถานที่อื่นใด ซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(2) .....

(3) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใด ไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(4) .....

(5) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ปัญหาน้ำเสียจึงสามารถตีความได้ว่าเป็นเหตุรำคาญตามมาตรา 25 (1) (3) และ (5) มาตรา 26 ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุงบำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คูคลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในการนี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับกำจัด และควบคุมเหตุรำคาญต่าง ๆ ได้

ในกรณีที่เกิดเหตุรำคาญในที่ หรือ ทางสาธารณะ กฎหมายกำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจดำเนินการตามมาตรา 27 โดยการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับก่อหรือ อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนด วิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุรำคาญนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญ ซึ่งในการวิจัยนี้จะได้นำมาใช้เป็นกรณีของการให้ผู้ประกอบการ และผู้ที่อาศัยในท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการให้มีระบบการจัดการน้ำที่ดียิ่งขึ้น

ปัญหาน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลนั้นหากพิจารณาถึงกฎหมายที่ใช้บังคับ เพื่อให้มีการจัดการน้ำเสียตามที่กล่าวมานี้ย่อมชี้ให้เห็นได้ว่ามีกฎหมายเพียงพอที่จะนำมาใช้ได้ เพียงแต่ว่าองค์กรที่จะบังคับใช้นั้นหากพิจารณาตามหลักการกระจายอำนาจแล้วย่อมเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องมีการตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการบังคับใช้ได้

โดยเหตุที่การวิจัยกำหนดให้พื้นที่จังหวัดกระบี่เป็นพื้นที่ศึกษาการจัดการขยะและน้ำเสียเนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่เชื่อมโยงไปถึงจังหวัดอื่นในทะเลอันดามัน ดังนั้นการวิจัยจึงได้นำเอากฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวมาวิเคราะห์ คือ พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551

- พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมา โดยมีเหตุผล คือ “โดยที่การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศในปัจจุบันกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานของรัฐ ทำให้การบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาไม่มีเอกภาพ เป็นไปอย่างไร้ทิศทางและไม่ต่อเนื่อง ประกอบกับสภาพการณ์ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทยังมิได้มีระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกต้อง

และเหมาะสม เป็นเหตุให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและด้อยคุณภาพนำมาซึ่งผลกระทบทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และเป็นอุปสรรคในการพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้มีความก้าวหน้าและมีคุณภาพและมีความยั่งยืน สมควรกำหนดให้มีกลไกในการ กำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศให้เป็นไปอย่างมีระบบสอดคล้อง และเชื่อมโยงกันทั้งในระดับชาติระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารและการพัฒนา การท่องเที่ยวมีเอกภาพและมีความต่อเนื่องตลอดจนเพื่อให้มีระบบการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อย่างถูกต้องและเหมาะสม”

กฎหมายฉบับนี้มีการปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2) ในปี พ.ศ. 2561 โดยมีเหตุผล คือ “โดยที่การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับ หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้การบริหารและการพัฒนาการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึง หลักการการท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล ตลอดจนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรม ในสังคม แก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยว แห่งชาติ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว และคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวไทยโดยเฉพาะการให้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติมีอำนาจเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติเพื่อใช้จ่ายในการบริหารและการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมทั้งใช้จ่ายในการจัดให้มีการ ประกันภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในระหว่างท่องเที่ยวภายในประเทศ ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติม บทบัญญัติเกี่ยวกับกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยให้มีวัตถุประสงค์รองรับการดำเนินการ เก็บเงินค่าธรรมเนียมการท่องเที่ยวดังกล่าว รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมการประกาศกำหนดเขต พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความคล่องตัวยิ่งขึ้น เพื่อให้การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น”

พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 มีบัญญัติในมาตรา 3 ให้คำนิยาม “การบริหารและการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายความว่า การจัดสร้างและพัฒนาปรับปรุง แหล่งท่องเที่ยว การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม การท่องเที่ยว การพัฒนาบริการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว การสร้างและเผยแพร่ องค์ความรู้ทางการท่องเที่ยว การสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัย ทางการท่องเที่ยว หรือการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรม ท่องเที่ยว ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมอันเป็นการสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน”

“แหล่งท่องเที่ยว หมายความรวมถึง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการจัดสร้างขึ้น”

พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลอ่าวนางครอบคลุมพื้นที่ อ่าวนาง หาดนพรัตน์ธารา เกาะพีพี และ เกาะปอดะ ถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตาม มาตรา 3 ที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ และสวยงามตามธรรมชาติทะเลที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในสภาวะการณ์ของการมีปัญหาขยะและน้ำเสียที่สมควรจะได้มีการจัดการโดยมีรูปแบบที่เหมาะสมดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สำหรับด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นหากพิจารณาจากกฎหมายว่าด้วยการท่องเที่ยวฉบับนี้ ซึ่งการวิจัยเห็นว่าพื้นที่ท่องเที่ยวแห่งนี้สามารถที่จะรวมเอา กลุ่มพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลใกล้เคียง คือ เกาะลันตา คลองม่วง และหาดทะเล เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีบัญญัติใน หมวด 3 แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว มาตรา 17 “เพื่อประโยชน์ในการรักษาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ คณะกรรมการอาจกำหนดให้เขตพื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณาร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

เขตพัฒนาการท่องเที่ยวตามวรรคหนึ่งจะกำหนดเป็นกลุ่มจังหวัด จังหวัด หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้โดยให้ออกเป็นกฎกระทรวงระบุชื่อของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว และในกรณีจำเป็นให้มีแผนที่สังเขปแสดงแนวเขตแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย”

มาตรา 18 “เมื่อมีการออกกฎกระทรวงกำหนดเขตพัฒนาการท่องเที่ยวใดให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตดังกล่าวขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานหอการค้าจังหวัด ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวนไม่เกินสามสิบคนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเป็นกรรมการ โดยมีผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกรรมการและเลขานุการ

การแต่งตั้งและการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

มาตรา 19 “ให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของตน เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวตามวาระหนึ่งต้องจัดทำให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในเขตและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานในการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตของตน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบรวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด”

มาตรา 20 “เมื่อได้ประกาศแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวใดในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายในเขตดำเนินการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาอาจพิจารณาให้การสนับสนุนตามที่เห็นสมควร และให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา 21 “การใช้บังคับกฎหมายภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวดำเนินการประสานงานให้สอดคล้องกัน”

เมื่อมีการพัฒนากลุ่มพื้นที่เป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวตามกฎหมายดังกล่าว อาจมีความจำเป็นที่จะใช้งบประมาณดำเนินการ โดยเฉพาะการดำเนินการเพื่อการจัดการขยะ และน้ำเสีย ซึ่งกฎหมายฉบับนี้มีบทบัญญัติว่าด้วยกองทุนซึ่งมาตรา 3 ให้คำนิยามว่า “กองทุนหมายความว่า กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย” และหมวด 4 กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย บัญญัติในมาตรา 22 กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการพัฒนาการท่องเที่ยว การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะด้านการบริหาร การตลาด หรือการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงการดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

มาตรา 24 “เงินกองทุนให้ใช้จ่ายเพื่อกิจการ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นเงินอุดหนุนหรือเงินให้กู้ยืมแก่หน่วยงานของรัฐ เพื่อนำไปใช้ดำเนินงานตามนโยบายหรือแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ รวมทั้งแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว

(2) เป็นค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือหรือสนับสนุนการท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย การฝึกอบรม การประชุม การประชาสัมพันธ์และการเผยแพร่ข้อมูล

(3) เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน”

การวิเคราะห์กฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ น้ำเสีย และการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวนี้แสดงให้เห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งพื้นที่ท่องเที่ยว

ทางทะเลอำเภอวังจังหวัดกระบี่ คือ เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวัง จะต้องดำเนินการ จัดการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ใน 2 ปัญหา คือ ขยะและน้ำเสีย กับ การกำหนดให้พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลร่วมกับพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลใกล้เคียงเป็นกลุ่มพัฒนาการท่องเที่ยว (Cluster) โดยของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ จากกองทุนสิ่งแวดล้อมและกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย

องค์กรดำเนินการ

การจัดการขยะและน้ำเสียกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจจากกฎหมาย 2 กลุ่ม คือ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันมี 5 รูปแบบ คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา ซึ่งกฎหมายจัดตั้งนี้มีบทบัญญัติกำหนดขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ ในการจัดการขยะและน้ำเสีย ซึ่งในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลกระบี่นั้นมีองค์กรระดับท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวัง และ กฎหมายตามหลักการกระจายอำนาจ ตามที่กล่าวไว้แล้ว

การจัดการกับปัญหาขยะและน้ำเสียนั้นจำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการต่างที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ เป็นต้นว่า ผู้ประกอบการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการร้านค้าของที่ระลึก และร้านอาหาร กับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่รวมถึง มัคคุเทศก์ ด้วย นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงนักท่องเที่ยว ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ผลิตขยะ และปล่อยน้ำเสีย จึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดการขยะและน้ำเสียร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกระบวนการจัดการที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายท้องถิ่นจาก ผลการวิจัยนี้

3. กฎหมายในการจัดการขยะและน้ำเสียของต่างประเทศ

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะทะเลใต้แถบชายฝั่งอันดามัน เป็นทะเลที่มีความสวยงามเป็นอย่างมากที่ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวกันเป็นจำนวนมากอัน ได้แก่จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง สตูล สำหรับกระบี่เป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่จะเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากด้วยท้องทะเลที่มีธรรมชาติอันสวยงาม ประกอบกับการเดินทางก็มีความสะดวกสบาย ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก อันก่อให้เกิดปัญหาขยะ และน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล แต่ในส่วนของรัฐและหน่วยงาน

ภาครัฐก็ได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีทางต่าง ๆ แต่ที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวก็คือ ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของแหล่งท่องเที่ยวที่ยังพบว่ามีปัญหาขยะและน้ำเสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลที่ปัญหาดังกล่าวนี้จะทำให้ทรัพยากรถูกทำลายและทำให้แหล่งท่องเที่ยวไม่สะอาดไม่สวยงาม จากปัญหาทั้งสองประเภทที่จัดว่าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมสำคัญที่จะต้องรีบเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาเห็นควรมีการดำเนินการแก้ไขให้อยู่ในความพร้อมสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้มีความยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และมีการให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลอันเป็นแหล่งที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทยได้มาก

จากรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวในแถบอันดามันแต่เมื่อเกิดสภาวะการณ์ที่ทำให้เกิดขยะ และน้ำเสียเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทางทะเลโดยตรงเนื่องจากความสวยงามและความสะอาดของพื้นที่จะถูกทำลายลงไปด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 ปัญหานี้ซึ่งประเทศพัฒนาที่มีจุดขายของประเทศ คือการท่องเที่ยวก็ตระหนักเป็นอย่างดีว่าพื้นที่ท่องเที่ยวในประเทศจะต้องไม่ให้มีขยะหรือลดปริมาณขยะให้น้อยลงไปให้มากที่สุด กับการควบคุมน้ำเสียมิให้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยว ประเทศพัฒนาที่กล่าวมานี้การวิจัยได้เลือก 2 ประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้ง 2 ปัญหาเพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นกฎหมายเพื่อให้เป็นกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียโดยจัดทำเป็นกฎหมายระดับท้องถิ่น ดังนั้นจากแนวคิดการวิจัยในประเด็นต่างประเทศดังกล่าวจึงนำกฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่นมาศึกษาและวิเคราะห์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นประเทศขนาดเล็กที่เป็นเกาะ มีการปกครองเฉพาะในระดับรัฐบาลกลางไม่มีการปกครองส่วนท้องถิ่น มีพื้นที่รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติจำกัด แต่สาธารณรัฐสิงคโปร์ก็มีการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้เป็นอย่างดี

การจัดการสิ่งแวดล้อมของสิงคโปร์ปรากฏตามรายงานฉบับ โครงการข้อมูลกฎหมายอาเซียนระยะต่อเนื่อง เรื่อง “กฎหมายของสาธารณรัฐสิงคโปร์และข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคงของสาธารณรัฐสิงคโปร์” อธิบายว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในสิงคโปร์มี 2 ฉบับ คือ Environmental Protection and Management Act, 1999 (Chapter 94A) และ Environmental Public Health Act, 1987 (Chapter 95) ซึ่งมีนโยบายในการรักษาสิ่งแวดล้อม แยกเป็น การจัดการขยะและน้ำเสีย ดังนี้

1) การจัดการขยะ

ปัญหาขยะของสาธารณรัฐสิงคโปร์ไม่แตกต่างจากประเทศอื่น ๆ กล่าวคือ จากจำนวนประชากรเติบโตเพิ่มมากขึ้นพร้อมกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ขยะมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งการจัดการขยะในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีหน่วยงานเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน Waste Management Department ของรัฐบาล เหตุผลที่ทำให้สาธารณรัฐสิงคโปร์มีระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดวางยุทธศาสตร์ไว้เป็นอย่างดี โดยมีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าในอนาคตสิงคโปร์จะต้องเป็นเมืองที่ปราศจากขยะ (Zero Waste) และเล็งเห็นความสำคัญของจุดเล็ก ๆ อย่างประชาชน รัฐบาลจึงได้ขอความร่วมมือจากภาคประชาชนในการจัดเก็บและคัดแยกขยะกันตั้งแต่ภายในครัวเรือน โดยจำเป็นต้องทิ้งขยะให้เป็นเวลา และเสียค่าธรรมเนียมในการจัดการให้กับทางรัฐบาล นับเป็นอีกหนึ่งวิธีในการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างวินัยให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการแยกขยะเป็นอย่างดี

การจัดการขยะในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นหน้าที่ของกระทรวงสิ่งแวดล้อมโดยมีกฎหมายอนามัยและสิ่งแวดล้อมเพื่อการสาธารณสุข (The Environmental Public Health Act B.E. 2530: EPHA) กระทรวงสิ่งแวดล้อมมีการวางแผนด้านสิ่งแวดล้อม ควบคุมอาคาร ดูแลน้ำเสียและคุณภาพอากาศ และควบคุมของเสียอันตราย และการจัดการขยะชุมชนมีการจัดการที่เรียกว่า Singapore Green Plan โดย รมรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยการลดปริมาณมูลขยะด้วยวิธีการต่าง ๆ ขยะปนเปื้อนจากสถานพยาบาล เช่น ขยะติดเชื้อ ของมีคม ขยะมีพิษ ยาหมดอายุ สารเคมี ฯลฯ จะต้องถูกแยกด้วยถุงสีม่วง ขยะปนเปื้อนรังสีถูกแยกด้วยถุงสีแดง และได้รับการดูแลและกำจัดเป็นพิเศษ ส่วนขยะทั่วไปใช้ถุงสีดำ และกำจัดด้วยการเผาทิ้ง ผู้ที่รับกำจัดขยะอันตรายจะดำเนินการได้ต้องได้รับใบอนุญาตประกอบการ (วิชัย โถสุวรรณจินดา, 2558, หน้า 76-89)

การจัดการขยะในสาธารณรัฐสิงคโปร์นั้นมีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยสาธารณรัฐสิงคโปร์มีการกำหนดเป้าหมายให้สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นเมืองที่ปราศจากขยะในอนาคต ดังนั้นจึงได้มีการดำเนินการ โดยการขอความร่วมมือจากประชาชนในการจัดเก็บและคัดแยกขยะ มีการรณรงค์ให้ใช้วัสดุรีไซเคิล การขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้มีการผลิตวัสดุที่สามารถจะรีไซเคิลได้ทั้งหมด กำหนดเวลาในการจัดเก็บขยะให้ประชาชนนำมาทิ้งให้เป็นเวลา และจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บ โดยแยกตามขนาดหรือประเภทของครัวเรือนหรือสถานประกอบการ (เขตไท ลังการ์พินธุ์, 2556, หน้า 47) การจัดการขยะของสิงคโปร์จึงมีเป้าหมายเพื่อลดขยะให้น้อยลงจนไม่มีขยะในประเทศ โดยใช้วิธีการที่มาจากจัดการโดยประชาชนเนื่องจากประชาชนเป็นผู้ผลิตขยะ

จึงต้องร่วมกันจัดการขยะ โดยใช้วิธีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และใช้ถุงพลาสติกสีจําแนกประเภทขยะ เพื่อนำไปกำจัดได้ถูกวิธีและถูกประเภท

2) การจัดการน้ำเสีย

การจัดการคุณภาพน้ำในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มี National Environment Agency (NEA) มีหน้าที่ในการควบคุมมลพิษทางน้ำและคุณภาพในระบบท่อน้ำทิ้งของสิงคโปร์เช่นเดียวกับแหล่งน้ำ และพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกปล่อยในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้ การปล่อยน้ำเสียลงต่อระบายน้ำเปิด คลอง และ แม่น้ำ จะอยู่ภายใต้การควบคุมโดย Environment Protection and Management Act, 2542 (EPMA) และ NEA's Pollution Control Department (PCD) ส่วนทางด้าน การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตาม มาตรฐานที่ระบุไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยลงต่อระบายน้ำหรือแม่น้ำลำคลอง

กฎหมายที่เกี่ยวกับระบบท่อน้ำและการระบายน้ำหรือของเสียทางท่อในสาธารณรัฐ สิงคโปร์ คือ Sewerage and Drainage Act, 2542 (Chapter 294) ตราขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2542 เพื่อกำกับ ดูแลการสร้าง บำรุงรักษา ปรับปรุง ควบคุมการปฏิบัติการ และการใช้งานระบบท่อระบายน้ำ รวมถึงการเก็บภาษีจากการระบายของเสียที่เป็นของเหลวจากสถานประกอบการ (Sewage and trade effluent) โดยมีหน่วยงานที่กำกับดูแล คือ Public Utilities Board (PUB) (ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทย ในอาเซียน สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร, ออนไลน์, 2562)

การดำเนินการจัดการขยะและน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์สรุปได้ว่าสาธารณรัฐ สิงคโปร์ใช้วิธีการให้สัมปทานแก่เอกชนภายใต้ต้นโยบายการเป็นประเทศที่ปราศจากขยะ (Zero Waste) ด้วยเหตุนี้ ทำให้สาธารณรัฐสิงคโปร์มีระบบการจัดการที่ยอดเยี่ยม สิ่งหนึ่งที่สิงคโปร์มีก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดเก็บ และคัดแยกขยะกันตั้งแต่ภายในครัวเรือน โดยจำเป็นต้อง ทิ้งให้เป็นเวลา และเสียค่าธรรมเนียมในการจัดการให้กับทางรัฐบาล นับเป็นอีกหนึ่งวิธีการในการ ปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างวินัยให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการแยกขยะเป็นอย่างดี สาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้วิธีการขอความร่วมมือจากประชาชนในการจัดเก็บและคัดแยกขยะ รมรงค์ ให้ใช้วัสดุรีไซเคิล การขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้มีการผลิตวัสดุที่รีไซเคิลได้ทั้งหมด กำหนดเวลาในการจัดเก็บขยะให้ประชาชนนำขยะมาทิ้งให้เป็นเวลา และจัดเก็บค่าธรรมเนียมการ เก็บขยะโดยแยกตามขนาดหรือประเภทของครัวเรือนหรือสถานประกอบการ ทำให้ประชาชน ในสาธารณรัฐสิงคโปร์มีวินัย สำหรับการสร้างความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นส่งผลให้ เป็นการลดปริมาณขยะได้ดีมาก มีการแยกขยะปนเปื้อนจากสถานพยาบาล เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะของมีคม ขยะมีพิษ ยาหมดอายุ สารเคมี โดยใช้ถุงสีแสดงประเภทขยะตามที่คัดแยกไว้

ในส่วนการจัดการเรื่องน้ำเสีย สาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้การควบคุมระบบท่อน้ำทิ้งก่อนที่จะทิ้งลงสู่แหล่งน้ำและพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกปล่อยลงในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้ การปล่อยน้ำเสียลงท่อระบายน้ำเปิด คลอง และ แม่น้ำ จะอยู่ภายใต้การควบคุมโดย Environment Protection and Management, 2542 (EPMA) และ NEA's Pollution Control Department (PCD) ส่วนทางด้าน การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยลงท่อระบายน้ำหรือแม่น้ำลำคลองเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการเก็บภาษีจากการระบายของเสียที่เป็นของเหลวจากสถานประกอบการ (Sewage and trade effluent) เพื่อเป็นการควบคุมที่มีมาตรฐานของสาธารณรัฐสิงคโปร์

นอกจากนี้ สาธารณรัฐสิงคโปร์ยังมีกระบวนการเปลี่ยนขยะเป็นพลังงานโดยมีกรรมวิธีคือ หลังจากคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้งานได้อย่างขยะอินทรีย์และขยะรีไซเคิลออกไปแล้ว ขยะที่เหลือจะถูกส่งไปยังเตาเผาในรูปแบบของ Waste to Energy (WTE) หรือเรียกว่าโรงไฟฟ้าขยะในสาธารณรัฐสิงคโปร์ เมื่อเผาแล้วส่วนเถ้าที่เหลือจากการเผาจะถูกขนไปยังสถานีขนถ่าย ซึ่งเตาเผาที่นี่เป็นระบบปลายทางในกำจัดขยะที่สามารถลดการใช้พื้นที่ในการกำจัดขยะซึ่งเป็นประโยชน์มาก และยังได้พลังงานที่ได้รับเป็นผลพลอยได้ที่สำคัญสามารถทดแทนการนำเข้าพลังงานและเชื้อเพลิงของสาธารณรัฐสิงคโปร์ เตาเผาขยะหรือโรงไฟฟ้าขยะของสิงคโปร์ใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน และจากการจัดการที่ดีของสาธารณรัฐสิงคโปร์สามารถใช้เถ้าจากการเผาให้เกิดประโยชน์เพิ่มพื้นที่และพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ทางธรรมชาติ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้อีก

3.2 ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ คือ Waste Management and Public Cleansing Act (Act No. 137 of 1970) อันเป็นกฎหมายหลักว่าด้วยการบริหารจัดการขยะและของเสียของโดยมีการจัดการขยะที่โรงจัดการขยะ และให้การจัดการขยะเป็นปัญหาระดับชาติที่ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือกันแก้ไข ทำให้เกิดแนวคิดในการตรากฎหมายจัดการของเสียและการรักษาความสะอาดในที่สาธารณะขึ้น โดยในขั้นแรกจะต้องมีการจำแนกประเภทของเสียก่อนเนื่องจากของเสียแต่ละประเภทนั้นใช้วิธีการจัดการและกำจัดที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นจะกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบ ขั้นตอนการบริหารจัดการของเสีย และมีมาตรฐาน โดยมีขั้นตอนในการจัดการขยะที่ชัดเจน ให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล ในส่วนของเสียจากอุตสาหกรรมก็ให้ผู้ซึ่งก่อให้เกิดของเสียหรือผู้ประกอบการที่ก่อให้เกิดของเสียมีหน้าที่จัดการของเสียที่ตนก่อให้เกิดขึ้นตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

สำหรับประเทศญี่ปุ่นที่อนุญาตให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการของเสียด้วยนั้น ยิ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานในการจัดการขยะเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันด้วย นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการของเสีย โดยเทศบาลแต่ละแห่งมีหน้าที่กำหนดแผนในการส่งเสริมกิจกรรมในการลดการปล่อยของเสียทั่วไป (Reduce) ของประชาชนในเขตพื้นที่ของตน กำหนดมาตรการที่จำเป็นสำหรับการจัดการของเสียทั่วไปอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันสำหรับการดำเนินกิจการเกี่ยวกับการจัดการของเสียทั่วไป เทศบาลจะต้องวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเจ้าหน้าที่ จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการของเสียและปรับปรุงวิธีการดำเนินการจัดการของเสีย

โดยภาพรวมประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประชากรที่มีระเบียบ วินัยสูงจึงทำให้มีการแยกขยะก่อนทิ้งเป็นสิ่งที่แต่ละครัวเรือนต้องมีความรับผิดชอบ และการกำจัดขยะอย่างได้ผลสัมฤทธิ์ที่สุดต้องอาศัยระบบที่ดีด้วย และเนื่องจากระบบการปกครองของญี่ปุ่น มีรัฐบาลท้องถิ่น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัดและระดับเทศบาล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่การบริหารงานท้องถิ่นเท่ากัน เขตปกครองมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน 47 จังหวัด (Prefectures) เขตเทศบาลเป็นหน่วยงานท้องถิ่นที่มีหน้าที่รับผิดชอบและจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่ ประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายด้านการจัดการขยะเฉพาะทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อจัดการขยะ และกฎหมายดังกล่าวนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในด้านการจัดการขยะสูง กฎหมายพื้นฐานในการสนับสนุนสังคมให้เป็นสังคมรีไซเคิลได้ถูกนำมาบังคับใช้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสู่สังคมรีไซเคิล ลดการใช้ทรัพยากร และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมรวมทั้งมีการพัฒนาข้อกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายด้านการรักษาความสะอาดและการจัดการขยะ เพื่อให้มีการจัดการขยะที่เหมาะสม กำหนดระเบียบข้อบังคับในการจัดตั้งโรงงานกำจัดขยะและธุรกิจด้านการกำจัดขยะกำหนดมาตรฐานการจัดการขยะ มาตรการควบคุมการกำจัดขยะ และการพัฒนาการจัดการขยะโดยผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีความรับผิดชอบ

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายด้านการส่งเสริมการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ เพื่อส่งเสริมการใช้ซ้ำและนำกลับมาใช้ใหม่ของผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท โดยคำนึงถึงหลัก 3Rs คือ Reduce การลดขยะ Reuse การนำขยะไปใช้ซ้ำ และ Recycle การแปลงขยะใช้ใหม่ ซึ่งได้มีการออกกฎหมายเฉพาะตามลักษณะของผลิตภัณฑ์ เช่น กฎหมายรีไซเคิลเครื่องใช้ไฟฟ้า กฎหมายรีไซเคิลขยะเศษอาหาร กฎหมายรีไซเคิลขยะจากการก่อสร้าง และกฎหมายรีไซเคิลยานพาหนะที่หมดอายุการใช้งานแล้ว การดำเนินการจัดการขยะนั้นมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละหน่วยงานอย่างชัดเจน โดยหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละเมืองทำหน้าที่รวบรวมและขนส่งขยะ มีการลดและคัดแยกขยะในท้องถิ่นแต่ละเขตมีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อลดปริมาณขยะทั้งในที่พัก

อาศัย ร้านค้า และบริษัท ทั้งยังดำเนินการตามกฎหมายส่งเสริมการสร้างสังคมการนำกลับมาใช้ใหม่ อย่างยั่งยืน รวมถึงกฎหมายเฉพาะของการจัดการขยะแต่ละประเภท นอกจากนี้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง ณ จุดรวบรวมขยะ มีการกำหนดวันและจุดสำหรับทิ้งขยะโดยขึ้นอยู่กับชนิดขยะและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้แผนการดำเนินงานจะขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลและแนวโน้มของปริมาณขยะในท้องถิ่น โดยไม่มีการคิดค่าธรรมเนียมการจัดการขยะสำหรับขยะจากบ้านพักอาศัย ยกเว้นกรณีที่มีการทิ้งขยะปริมาณมาก ซึ่งมีการคิดค่าธรรมเนียมจากขยะเฉพาะขยะที่มีขนาดใหญ่และขยะจากภาคธุรกิจ นอกจากนี้ โรงงานเตาเผาขยะทำให้มีการผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานความร้อนที่ได้จากการเผาขยะและการหลอมตะกอน กระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้จะถูกนำมาใช้ในโรงงาน ส่วนที่เหลือจะขายให้กับบริษัทที่ต้องการและบ้านเรือนในราคาที่ต่ำกว่าปกติ การดำเนินการของสถานที่ฝังกลบขยะของเทศบาลมีการดำเนินการที่เป็นมาตรฐานตามกฎหมายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้สถานที่ฝังกลบได้นานที่สุด (ไทยพับลิก้า, ออนไลน์, 2563)

อีกบทบาทหนึ่งที่ประเทศญี่ปุ่นดำเนินการในการดูแลกำจัดขยะของญี่ปุ่นนั้นจากแหล่งข้อมูล (ผู้จัดการออนไลน์, ออนไลน์, 2563) คือ การมีบทบาทระดับแนวหน้าของโลกในการแก้ไขปัญหาขยะ มีความมุ่งมั่นตั้งใจโดยในการประชุมกลุ่มประเทศที่สำคัญและชาติที่เศรษฐกิจกำลังเฟื่องฟู 20 ชาติหรือ G20 มีการจัดการประชุมเมื่อวันที่ 28-29 มิถุนายน 2562 ณ นครโอซากา ทางตะวันตกของประเทศญี่ปุ่น และประเทศญี่ปุ่นได้แสดงความเป็นผู้นำด้วยการแสดง “วิสัยทัศน์โอซากา มหาสมุทรสีคราม (Osaka Blue Ocean Vision)” เพื่อพยายามลดมลภาวะที่เกิดจากขยะพลาสติกในทะเลให้เป็นศูนย์ภายในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่นมีการใช้พลาสติกจำนวนมาก การซื้อของตามร้านสะดวกซื้อหรือซูเปอร์มาร์เกตมีถุงพลาสติกให้ฟรี ใช้ครั้งเดียวทิ้ง และมีผู้ขายน้ำบรรจุขวดพลาสติกก็มีอยู่ทั่วไปตามริมถนน แม้ประเทศญี่ปุ่นมีแนวทางในการดำเนินการ คือ

- 1) แปรรูปเป็นวัสดุอื่น เช่น นำไปทำเก้าอี้นั่งตามสถานีรถไฟ
- 2) รีไซเคิลทางเคมี คือ การนำไปสลายโมเลกุลให้เป็นวัตถุดิบพลาสติกอีก
- 3) เปลี่ยนเป็นพลังงานความร้อน คือ การส่งเข้าเตาเผาและนำความร้อนไปใช้ประโยชน์

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้นในการกำจัดขยะยังคงมี “โตเกียวโมเดล” คือ การผสมระบบจัดการของเสียภายในพื้นที่ 23 เขตของกรุงโตเกียว เข้ากับความเข้มแข็งในการจัดการอย่างเป็นแบบแผน โดยภาพรวมของโตเกียวโมเดลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ (Asiaweek, Online, 2020) ก็คือ

- 1) แยกขยะ ชาวโตเกียวแต่ละคนต้องแยกขยะเป็น ภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และแจกโบรชัวร์เกี่ยวกับการแยกขยะอย่างละเอียดสู่ประชาชน พร้อมกับปลูกจิตสำนึกกัน

ตั้งแต่ยังเด็ก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้กระบวนการกำจัดขยะในขั้นต่อ ๆ ไปดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) รวบรวมและขนย้าย การรวบรวมจัดเก็บขยะโดยแบ่งพื้นที่อย่างเป็นระบบ รถขยะประมาณ 1,500 คัน จะหมุนเวียนไปเก็บขยะประมาณ 340,000 จุดทั่วโตเกียว ตามเส้นทางที่วางแผนไม่ให้กระทบปัญหาการจราจร กับทั้งมีบริการเก็บขยะตามบ้านผู้สูงอายุหรือผู้พิการที่ไม่สะดวกออกมาทิ้งขยะข้างนอก

3) แยกขยะอีกรอบหนึ่งที่โรงงาน เพื่อเก็บรายละเอียด จึงมีการคัดแยกอีกรอบสำหรับขยะเผาได้ เช่น การใช้แม่เหล็กขนาดใหญ่แยกเอาเหล็กและอลูมิเนียมไปใช้ต่อ ส่วนที่เผาได้ก็เข้าเตาเผาที่มีความร้อน 800 องศาเซลเซียสที่ร่อยุ่ตลอด 24 ชั่วโมง

4) ขั้นตอนการเผา การเผาขยะนับเป็นการกำจัดขยะที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยจะช่วยลดปริมาณขยะได้ถึง 95% หลังจากที่มันกลายเป็นเถ้าแล้ว ในขั้นตอนนี้มีการกำหนดมาตรฐานการป้องกันมลภาวะอย่างเข้มงวด ตามตัวเลขในระเบียบของประเทศและในระดับชุมชน มีการควบคุมปริมาณสารไดออกซิน (Dioxin) สารตะกั่ว สารปรอท ไฮโดรเจนคลอไรด์ ซัลเฟอร์ออกไซด์ ไนโตรเจนออกไซด์ ให้อยู่ต่ำกว่าค่าที่กำหนดไว้ตลอดเวลา

ก๊าซจากการเผาไหม้จะถูกส่งต่อไปยังท่อลดอุณหภูมิ เข้าสู่กระบวนการกำจัดสารอันตรายผ่านเครื่องกรองฝุ่น และเครื่องทำความสะอาดวันด้วยท่อกระตุ้นปฏิกิริยาเคมี ก๊าซที่สะอาดแล้วจึงจะถูกปล่อยออกทางปล่องควัน ส่วนน้ำจะถูกส่งเข้าสู่เครื่องบำบัดน้ำเสียก่อนจะปล่อยออกสู่ทะเล โดยกระบวนการทั้งหมดนี้ภาคประชาชนสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5) รวบรวมพลังงาน ด้วยการใช้เทคนิค Thermal Recycle ความร้อนที่ได้จากขั้นตอนนี้จะนำไปแปลงเป็นพลังงานไฟฟ้าสำหรับใช้ภายในโรงงานและขายให้กับเอกชน ทั้งยังมีการนำความร้อนไปใช้สำหรับกิจกรรมอันหลากหลาย เช่น ศูนย์กีฬา บ่อน้ำร้อน หรือสวนพฤกษศาสตร์เพื่อการศึกษาพันธุ์พืชเขตร้อน

6) การกำจัดขั้นสุดท้าย เถ้า Slack ที่ได้จากการเผาไหม้ถูกนำไปอัดเป็นอิฐบล็อก หรือคอนกรีตเพื่อใช้ในการก่อสร้างสาธารณะ รวมถึงนำขยะที่ถูกย่อยจนละเอียดและผ่านกระบวนการกำจัดมลพิษแล้วไปถมทะเลเพื่อสร้างพื้นที่ใหม่ เช่น โรงงานทำความสะอาด สวนพฤกษศาสตร์ และสวนสาธารณะ

การจัดขยะของประเทศญี่ปุ่นมีขั้นตอนในการจัดการขยะ คือ การให้คัดแยกขยะก่อนทิ้ง โดยเทศบาลทำหน้าที่เก็บขน และกำจัดที่โรงจัดการขยะ ญี่ปุ่นส่งเสริมให้ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือกันแก้ไขนั่นคือให้ประชาชน ผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินการร่วมกันนั่นเอง โดยร่วมกันจำแนกประเภท

ชยะก่อนเนื่องจากชยะแต่ละประเภทนั้นใช้วิธีการจัดการและกำจัดที่แตกต่างกัน กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายในแต่ละขั้นตอนของการจัดการชยะอย่างมีมาตรฐาน เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ประเทศญี่ปุ่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้เป็นสังคมไร้ชยะเกิดด้วย โดยการลดการใช้ทรัพยากร และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละเมืองทำหน้าที่รวบรวมและขนส่งชยะ มีการลดและคัดแยกชยะในท้องถิ่น แต่ละเขตมีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการเพื่อลดปริมาณชยะทั้งในที่พักอาศัย ร้านค้า และบริษัท นอกจากนี้ญี่ปุ่นอนุญาตให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการของเสียด้วย ที่สำคัญญี่ปุ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่หลักในการบริหารจัดการของเสีย โดยเทศบาลแต่ละแห่งมีหน้าที่กำหนดแผนในการส่งเสริมกิจกรรมในการลดการปล่อยของเสียทั่วไปของประชาชน ในเขตพื้นที่ของตน กำหนดมาตรการที่จำเป็นสำหรับการจัดการของเสียทั่วไปอย่างเหมาะสม ในขณะเดียวกันสำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการของเสียทั่วไป

สำหรับการจัดการน้ำเสียนั้นญี่ปุ่นมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขคุณภาพน้ำ โดยญี่ปุ่นถือว่าความเสียหายอันเกิดจากน้ำเน่าเสียเป็นสิ่งที่ทุกฝ่าย รวมถึงประชาชนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำที่ต้องมีการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำได้มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนดังกล่าว โดยทางรัฐบาลจะนำเงินมาใช้แก้ไขปรับปรุงคุณภาพแหล่งน้ำ เมื่อเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้น

การจัดการชยะและน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่นดังได้กล่าวมานี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่ามีการจัดการโดยใช้เครื่องมือ มาตรการ และองค์การที่มีบางประการที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางประการ กล่าวคือ

ในการจัดการชยะทั้งสองประเทศมีหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ดูแลและจัดการด้านสิ่งแวดล้อม คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์มีการจัดการโดยมีหน่วยงานเอกชนเป็นผู้รับสัมปทานดำเนินการทั้งหมด โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงาน Waste Management Department ของรัฐบาล ส่วนญี่ปุ่นมีการจัดการโดยใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชยะไว้ใน Waste Management and Public Cleansing Act (Act No. 137 of 1970) อันเป็นกฎหมายหลักว่าด้วยการบริหารจัดการชยะ และของเสียของโดยมีการจัดการชยะที่โรงจัดการชยะ และให้การจัดการชยะเป็นปัญหาระดับชาติที่ประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือกันแก้ไข นอกจากนี้สิงคโปร์ยังได้มีการกำหนดเป้าหมายไว้ในอนาคตสาธารณรัฐสิงคโปร์จะต้องเป็นเมืองที่ปราศจากมูลฝอย (Zero Waste) และได้ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บและคัดแยกชยะตั้งแต่ภายในครัวเรือน โดยมีเป้าหมายในการจัดการชยะอย่างมีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม โดยได้รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม และช่วยการ

ลดปริมาณขยะด้วยวิธีการต่าง ๆ ด้วยการนำวัสดุในการใส่ขยะตามประเภทขยะที่กำหนดไว้คือ ถุงสีม่วง ใส่ขยะปนเปื้อนจากสถานพยาบาล เช่น ขยะติดเชื้อ ขยะของมีคม ขยะมีพิษ ยาหมดอายุ สารเคมี ถุงสีม่วง ใส่ขยะปนเปื้อนรังสี และได้รับการดูแลและกำจัดเป็นพิเศษ ส่วนถุงสีดำ ใส่ขยะทั่วไป และกำจัดด้วยการเผาทิ้ง

สำหรับญี่ปุ่นในลักษณะพิเศษของคนญี่ปุ่นที่มีวินัยเคร่งครัดกับการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองกำหนดให้ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะในครัวเรือนก่อนทิ้งและกำหนดสถานที่สำหรับการทิ้งขยะกับเวลาในการทิ้งขยะ มีการนำเอาขยะไปใช้ประเทศเท่าที่จะทำได้ทำให้ลดปริมาณขยะลงไปได้ สำหรับการกำจัดขยะนั้นเนื่องจากญี่ปุ่นมีพื้นที่ประเทศเป็นเกาะและมีจำนวนประชากรมากทำให้ไม่มีพื้นที่สำหรับการใช้วิธีฝังกลบขยะ จึงใช้วิธีการเผาโดยใช้เตาเผาที่มีมาตรฐานความร้อนสูงมาเนื่องจากป้องกันมลพิษที่เป็น ไดออกซิน (Dioxin) ที่ส่งร้ายแรงต่อสุขภาพหากเข้าสู่ร่างกาย

แนวคิดและมาตรการในการจัดการขยะของทั้งสองประเทศ คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ให้ความสำคัญกับมาตรการในการคัดแยกขยะเหมือนกัน โดยในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มีคัดแยกขยะกันตั้งแต่ภายในครัวเรือน โดยจำเป็นต้องทิ้งขยะให้เป็นเวลา และเสียค่าธรรมเนียมในการจัดขยะให้กับทางรัฐบาล นับเป็นอีกหนึ่งวิธีในการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างวินัยให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการแยกขยะเป็นอย่างดี ส่วนในญี่ปุ่นดำเนินการคัดแยกขยะในท้องถิ่นแต่ละเขตมีการดำเนินกิจกรรมหรือ โครงการเพื่อลดปริมาณขยะทั้งในที่พักอาศัย ร้านค้า และบริษัท รวมถึงกฎหมายเฉพาะของการจัดการขยะแต่ละประเภท นอกจากนี้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง ณ จุดรวบรวมขยะ มีการกำหนดวันและจุดสำหรับทิ้งขยะ โดยขึ้นอยู่กับชนิดขยะและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เน้นให้ความสำคัญกับการลดการเกิดขยะด้วยขั้นตอนคือ การหลีกเลี่ยงการทำให้เกิดขยะ การลดปริมาณขยะ การนำขยะกลับมาใช้ซ้ำ นำองค์ประกอบของขยะกลับมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น บำบัดเพื่อลดอันตรายหรือเหตุรำคาญที่แหล่งบำบัด และการกำจัดขยะ หลักการคือต้องเป็นเมืองที่ปราศจากขยะ (Zero Waste)

การเปรียบเทียบการจัดการขยะของสาธารณรัฐสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่นดังปรากฏในตารางที่ 4.3 นั้นจะพบว่า มีการจัดการที่ไม่แตกต่างกันยกเว้นกฎหมายของสิงคโปร์มีแต่ระดับรัฐบาลกลางเพราะสาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นประเทศขนาดเล็กจึงไม่มีรัฐบาลท้องถิ่นผิดกับประเทศญี่ปุ่นมีกฎหมายทั้งระดับรัฐบาลกลางกับท้องถิ่นในการจัดการ และที่สำคัญที่ทั้ง สาธารณรัฐสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่น เหมือนกัน คือ การคัดแยกขยะ และการมีนโยบายขยะเป็นศูนย์ ((Zero waste disposal) หมายถึง นโยบายการเป็นสังคมที่ไม่มีขยะ และการห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ ซึ่งสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการใช้การลงโทษปรับ (Fine Country) ในอัตราที่สูงมากและมีเจ้าหน้าที่

บังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพทำให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าละเมิดกฎหมาย ทำให้ทั้ง สาธารณรัฐสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่น ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สะอาด และสวยงาม (ดูตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบการจัดการขยะของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น

การจัดการขยะ	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น
หน่วยงานรัฐบาลกลาง	✓	✓
หน่วยงานระดับรัฐ	✗	✓
นโยบายเรื่องขยะ	✓	✓
กฎหมายรัฐบาลกลาง	✓	✓
กฎหมายรัฐ/ท้องถิ่น	✗	✓
การคัดแยกขยะ	✓	✓
การหลีกเลี่ยงการทำให้เกิดขยะ	✓	✓
การลดปริมาณขยะ	✓	✓
การนำกลับมาใช้ใหม่	✓	✓
การบำบัดเพื่อลดอันตรายหรือเหตุรำคาญที่แหล่งบำบัด	✓	✓
การห้ามทิ้งขยะในที่สาธารณะ	✓	✓
มีนโยบายขยะเป็นศูนย์	✓	✓

สำหรับการจัดการน้ำเสียนั้นเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างสาธารณรัฐสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่น พบว่า การจัดการคุณภาพน้ำในสาธารณรัฐสิงคโปร์ มี National Environment Agency (NEA) มีหน้าที่ในการควบคุมมลพิษทางน้ำและคุณภาพในระบบท่อน้ำทิ้งของสาธารณรัฐสิงคโปร์ เช่นเดียวกับแหล่งน้ำและพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกปล่อยในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้ การปล่อยน้ำเสียดลงท่อระบายน้ำเปิด คลอง และ แม่น้ำ จะอยู่ภายใต้การควบคุมโดย Environment Protection and Management Act, 1999 (EPMA) และ NEA's Pollution Control Department (PCD) ส่วนทางด้าน การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยลงท่อระบายน้ำหรือแม่น้ำลำคลอง เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบท่อน้ำและการระบายน้ำหรือของเสียทางท่อในสาธารณรัฐสิงคโปร์คือ Sewerage and Drainage Act, 1999 (Chapter 294) อันมีเจตนารมณ์เพื่อกำกับดูแลการสร้าง บำรุงรักษา ปรับปรุง ควบคุมการปฏิบัติการ และการใช้งานระบบท่อระบายน้ำ รวมถึงการเก็บภาษีจากการระบาย

ของเสียที่เป็นของเหลวจากสถานประกอบการ (Sewage and trade effluent) โดยมีหน่วยงานที่กำกับดูแล คือ Public Utilities Board (PUB) ส่วนการจัดการน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์ใช้วิธีการให้สัมปทานแก่เอกชน และมีการเก็บภาษีจากการระบายของเสียที่เป็นของเหลวจากสถานประกอบการ (Sewage and trade effluent) เพื่อเป็นการควบคุมที่มีมาตรฐานของสาธารณรัฐสิงคโปร์

สำหรับการจัดการน้ำเสียนั้นญี่ปุ่นมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อแก้ไขคุณภาพน้ำ โดยประเทศญี่ปุ่นถือว่าความเสียหายอันเกิดจากน้ำเน่าเสียเป็นสิ่งที่ทุกฝ่าย รวมถึงประชาชนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดังนั้นได้มีการกำหนดให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกับการใช้น้ำที่ต้องมีการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำได้มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนดังกล่าว โดยทางรัฐบาลจะนำเงินมาใช้แก้ไขปรับปรุงคุณภาพแหล่งน้ำ เมื่อเกิดปัญหาน้ำเน่าเสียขึ้น

การจัดการน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์ และญี่ปุ่นดังได้กล่าวมานี้เมื่อนำมาเปรียบเทียบพบว่า มีการจัดการโดยใช้เครื่องมือ มาตรการ และองค์กรที่มีบางประการที่เหมือนกันและแตกต่างกันในบางประการ กล่าวคือประเด็นปัญหาการบำบัดน้ำเสียตามข้อบังคับกรมควบคุมมลพิษแห่งชาติ การจัดการน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์พบว่าใช้การควบคุมระบบท่อน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยน้ำเสียทั้งหมดจะต้องถูกปล่อยลงในระบบท่อน้ำทิ้งสาธารณะ ทั้งนี้การปล่อยน้ำเสียลงต่อระบายน้ำเปิด คลอง และแม่น้ำ ส่วนทางด้าน การปล่อยน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ระบุไว้ก่อนที่จะถูกปล่อยลงต่อระบายน้ำหรือแม่น้ำลำคลอง (ดูตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 การเปรียบเทียบการจัดการน้ำเสียระหว่างสาธารณรัฐสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น

การจัดการขยะ	สิงคโปร์	ญี่ปุ่น
หน่วยงานรัฐบาลกลาง	✓	✓
หน่วยงานระดับรัฐ	✓	✓
นโยบายเรื่องน้ำเสีย	✓	✓
กฎหมายรัฐบาลกลาง	✓	✓
กฎหมายรัฐ/ท้องถิ่น	✓	✓
การบำบัดน้ำเสีย	✓	✓
การจัดการน้ำเสีย	✓	✓
การบำบัดน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม	✓	✓

จากผลการเปรียบเทียบการจัดการขยะและน้ำเสียของสาธารณรัฐสิงคโปร์กับประเทศญี่ปุ่นพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก โดยเฉพาะการจัดการขยะที่เหมือนกันยกเว้นองค์การจัดการที่สาธารณรัฐสิงคโปร์เป็นองค์กรรัฐบาลกลางและมอบให้เอกชนดำเนินการ ส่วนประเทศญี่ปุ่นเป็นองค์กรระดับท้องถิ่นใน 2 ระดับ คือ จังหวัด และท้องถิ่นและญี่ปุ่นมีกองทุนจัดการน้ำเสียที่นำเงินจากแหล่งกำเนิดน้ำเสียมาเก็บไว้ในกองทุนเพื่อรัฐจะได้นำไปใช้จัดการน้ำเสีย

4. รูปแบบการจัดการขยะและน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่

กระบี่เป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลสวยงาม โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นทะเล เกาะ ภูเขา และมีชื่อเสียงมากเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทะเล เช่น เกาะพีพี เกาะไก่อ๋หาดไร่เลย์ ทะเลแหวก อ่าวนาง ฯลฯ เป็นต้น แต่ละสถานที่ล้วนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นสัญลักษณ์และมีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง ที่สามารถจะแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวของต่างประเทศได้ถ้าหากกระบี่จะได้แก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทะเลของกระบี่ใน 2 ปัญหา คือ ขยะ และน้ำเสีย ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวโดยตรง กระบี่ก็จะเป็ศูนย์กลางการท่องเที่ยวทะเลที่สามารถจัดเป็นกลุ่มพัฒนาการท่องเที่ยวทะเลอ่าวนางครอบคลุมพื้นที่ อ่าวนาง หาดนพรัตน์ธารา เกาะพีพี และ เกาะปอดะ ตามกฎหมายว่าด้วยนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 การหาคำตอบในการจัดการขยะกับการจัดการน้ำเสียโดยใช้พื้นที่วิเคราะห์ข้อมูลของจังหวัดกระบี่จึงน่าจะเป็นตัวแทนสำหรับกลุ่มการท่องเที่ยวทะเลภาคใต้ได้

จากผลของการวิเคราะห์ข้อมูลและกฎหมายที่กล่าวมาแล้วนั้นพบว่าพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลมีปัญหาขยะ จากชุมชน ร้านค้าต่าง ๆ สถานที่พัก และ นักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและการจัดระเบียบพื้นที่ให้มีความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย กับการจัดการน้ำเสีย ซึ่งทั้ง 2 ปัญหานี้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทะเล ดังนั้นการจัดการทั้งขยะ และน้ำเสียจึงเป็นส่วนสำคัญที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรีบดำเนินการ และเนื่องจากกฎหมายที่จะนำมาใช้เป็นฐานอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้นก็เป็นกฎหมายที่ได้กระจายอำนาจการจัดการไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ประกอบกับกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการทั้ง 2 ปัญหา ดังนั้นการกำหนดถึงรูปแบบและวิธีการจัดการขยะ แลน้ำเสียจึงเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจะได้มีการดำเนินการจะต้องตรากฎหมายระดับท้องถิ่น คือ ข้อกำหนดท้องถิ่น ซึ่งจังหวัดกระบี่เป็นจังหวัดในพื้นที่ศึกษาได้จัดทำธรรมนูญสุขภาพขึ้นมา โดยได้รับความร่วมมือ

จากกรรมการหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน หน่วยงานราชการ ชมรมสามล้อ กลุ่มเรือหางยาว ร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน ซึ่งจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การให้ความร่วมมือในส่วนนี้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดีซึ่งจะนำไปจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการขยะเพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่เป็นผลต่อการพัฒนาชุมชนและสุขภาพซึ่งเป็นไปใช้เป็นข้อตกลงร่วมกันหรือกติการ่วมกันเพื่อการจัดการขยะที่ดีเป็นเครื่องมือกตึกาหนุนเสริมการทำงานของท้องถิ่นเพื่อสร้างปัญหาขยะที่ท่วมอ่าวนางได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ อบต.อ่าวนาง ยังให้ความสำคัญกับการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางจึงมีการณรงค์ให้ครัวเรือนและผู้ประกอบการคัดแยกขยะ เนื่องจากขยะในตำบลอ่าวนางมีจำนวนมากทำให้เป็นที่หมายปองของชาเล็งเก็บของเก่าทั้งในและนอกพื้นที่ จึงได้มีการจัดทำ โครงการ “สายตรวจชาเล็ง” คือเปิดให้กลุ่มชาเล็งมาขึ้นทะเบียน กรอกประวัติ และรับเสื่อก็ก้อย่างถูกต้องซึ่งคนกลุ่มนี้จะช่วยคัดแยกขยะ สามารถนำไปขายสร้างรายได้ และยังช่วยเป็นหูเป็นตาแจ้งเบาะแสความไม่ชอบมาพากลให้กับเจ้าหน้าที่อีกแรงหนึ่ง ดังนั้นในการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นจึงขึ้นอยู่กับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ด้วย และพื้นที่อ่าวนาง จังหวัดกระบี่เป็นพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ดังนั้น จึงเป็นข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแยกข้อบัญญัติออกเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

4.1 การจัดการขยะ

การจัดการปัญหาขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะ และได้ประกาศให้ขยะเป็นวาระแห่งชาติ ที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง 3 ภาคส่วน ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานบริหารจัดการขยะมูลฝอยเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนและความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ต้องปราศจากขยะเพื่อให้หาดทรายมีความสวยงาม จะสามารถสร้างรายได้จำนวนมากสู่ท้องถิ่นและประเทศชาติ

จากแนวนโยบายของรัฐในการจัดการขยะที่มีการจัดทำแผนงานและโครงการตาม Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559- พ.ศ. 2564 นั้น เพื่อจะใช้เป็นแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน เพื่อให้การดำเนินงานมีกรอบทิศทางที่แก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ได้รับการจัดการอย่างเป็นระบบและบูรณาการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ที่สามารถจัดการปัญหาขยะมูลฝอยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ และสามารถดำเนินการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้มาตรการลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่แหล่งกำเนิด มาตรการเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย และมาตรการส่งเสริมการบริหาร

จัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตราย โดยจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแก้ปัญหาขยะมูลฝอยตามนโยบายรัฐบาล โดยมีกรอบแนวคิดหลัก คือ มุ่งเน้นการลดการเกิดขยะมูลฝอย จากแหล่งกำเนิด การนำของเสียกลับมาใช้ซ้ำ และใช้ประโยชน์ใหม่ตามหลักการ 3Rs การกำจัดขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทาง “ประชารัฐ” ระยะ 1 (พ.ศ. 2559 - 2560) ภายใต้แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ. 2559 - 2564 ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) โดยวางแผนบนแนวคิด 3Rs รวมทั้งมีการกำหนดเรื่องขยะมูลฝอยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ข. ด้านอื่น ๆ (3) ซึ่งกำหนดให้ดำเนินการการปฏิรูปประเทศโดยจัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ และจัดทำยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) เพื่อเป็นแผนพัฒนาประเทศ โดยกำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานทุกภาคส่วนต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

เพื่อให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยเร่งรัดแก้ไขปัญหาการจัดการขยะตกค้างสะสม ผลักดันกฎหมายและกลไกเพื่อการคัดแยกขยะ สนับสนุนการแปรรูปเป็นพลังงาน รวมทั้งสร้างวินัยคนในชาติเพื่อการจัดการขยะอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ มีการออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560 เพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ 1. การจัดการมูลฝอย 2. การเก็บและขนมูลฝอย 3. การกำจัดมูลฝอย 4. การมอบหมายให้เก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอย 5. การมอบหมายเอกชน เก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอย 6. การดำเนินการใช้ และหาประโยชน์เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกหลักวิชาการ

กฎหมายว่าด้วยการจัดการขยะ คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่ให้อำนาจหน้าที่ในการจัดการแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่ในการเก็บ ขน และกำจัดตามประเภทขยะที่ผู้ผลิตขยะทิ้ง โดยไม่มีการกำหนดการลดปริมาณขยะด้วยการคัดแยกขยะ ซึ่งการวิจัยพบว่า หากจะให้ปัญหาขยะในพื้นที่ลดน้อยลงไปนั้นการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง ด้วยการผลิตปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดขยะซึ่งในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่ ก็คือ ชุมชน ร้านค้าและบริการ โรงแรมและที่พักแรมรูปแบบอื่น เช่น รีสอร์ท โฮมสเตย์ นักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ผลิตขยะเหล่านี้สามารถที่จะกำหนดให้ลดปริมาณขยะได้ โดยมีกระบวนการลดขยะ ดังนี้

1) การคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดขยะก่อนทิ้ง

การคัดแยกขยะหมายความว่า ขยะที่จะนำไปกำจัดนั้นจะมีสภาพของการเป็นขยะรวมทุกสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไปจึงทิ้งเพื่อการกำจัด แต่โดยเหตุที่ขยะที่ทิ้งรวมกันนั้นในสภาพขององค์ประกอบขยะจะมีขยะบางส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก จึงได้มีการวิจัยและได้คำตอบมาว่าขยะที่ทิ้งนั้นสามารถแยกประเภทขยะ ได้เป็น

ขยะ Reuse หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้อีก เช่น เสื้อผ้า

ขยะ Recycle หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปแปลงเป็นของใช้ใหม่ด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยี เช่น กระจกพลาสติกแปลงเป็นภาชนะพลาสติกด้วยกระบวนการผลิต

ขยะอันตราย เป็นขยะที่ปนเปื้อนด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงปุ๋ยเคมี กระจ่างฆ่าแมลง หรือฆ่าศัตรูพืช

ขยะติดเชื้อ เป็นขยะโรงพยาบาล หรือขยะที่ใช้ในการฆ่าเชื้อโรค เช่น สำลีเช็ดแผล

ขยะทิ้ง เป็นขยะที่เหลือจากขยะทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว เป็นขยะเศษอาหาร และขยะใบไม้ต่าง ๆ

ถ้าแหล่งกำเนิดขยะได้ทำการคัดแยกขยะตามประเภทดังกล่าวโดยใช้ถุงแยกขยะ ซึ่งการวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ (2543) ให้ใช้ถุงขยะสีจำแนกประเภทขยะก็จะทำให้ขยะที่เหลือทิ้งลดน้อยลงไป การคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่สามารถลดปริมาณขยะที่จะกำจัดให้น้อยลงไปได้และมีการนำมาใช้ในหลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐสิงคโปร์ สำหรับขยะ Reuse และ ขยะ Recycle นั้นเป็นขยะที่มีมูลค่า หมายความว่าขยะทั้ง 2 ประเภทนี้สามารถนำไปขายได้โดยมีพ่อค้าขายของเก่ารับซื้อถึงแหล่งกำเนิดขยะ ส่วนขยะ Recycle จำเป็นที่จะต้องกำจัดโดยวิธีการเฉพาะซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับไปดำเนินการหรือพ่อค้าขายของเก่ารับซื้อไปส่งโรงงาน Recycle และ ขยะติดเชื้อ นั้นต้องใช้วิธีการเผาเพื่อมิให้เชื้อโรคจากขยะแพร่กระจายซึ่งโรงพยาบาลจะรับกำจัด ส่วนขยะทิ้งนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเก็บ ขน และกำจัด ซึ่งจังหวัดกระบี่ใช้วิธีการฝังกลบ และท้องถิ่นจะจัดให้มีพื้นที่ฝังกลบใหม่ก็ต้องจัดการที่ฝังกลบให้ถูกสุขลักษณะ (Sanitary Landfill) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

สำหรับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งนี้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถกำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่นให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งได้

2) การเก็บขยะตามประเภทขยะที่คัดแยก

เพื่อที่จะให้เกิดการคัดแยกขยะตามประเภทขยะที่กำหนดไว้ นั้นการวิจัยพบว่าประเภทขยะที่มีความสัมพันธ์กับการเก็บขน หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการเก็บขน จะต้องกำหนดวันเวลาการเก็บขนตามประเภทขยะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ ดร. สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และคณะ (2543) กล่าวคือ

การเก็บขนขยะตามวันตามประเภทขยะ

ขยะ Reuse เก็บอาทิตย์ละครั้ง เก็บทุกวันเสาร์ เนื่องจากเป็นประเภทขยะที่ไม่เน่าเสีย ให้ใช้ถุงขยะสีฟ้า

ขยะ Recycle เก็บอาทิตย์ละครั้ง เก็บทุกวันพุธ เนื่องจากเป็นประเภทขยะที่ไม่เน่าเสีย สามารถเก็บรวบรวมให้ได้มากพอที่จะขายในแต่ละครั้ง ให้ใช้ถุงขยะสีส้ม

ขยะอันตราย เก็บเดือนละ 2 ครั้ง เก็บทุกวันที่ 1 และวันที่ 15 ของทุกเดือนเนื่องจากเป็นประเภทขยะที่มีไม่มาก ให้ใช้ถุงขยะสีแดง

ขยะติดเชื้อ ให้นำไปทิ้งยังที่ทิ้งที่ตั้งไว้ในชุมชนเป็นที่ทิ้งขยะติดเชื้อ (Drop-off center) เพื่อรวบรวมส่งโรงพยาบาลเผาทำลาย เก็บอาทิตย์ละครั้งทุกวันอังคาร ให้ใช้ถุงขยะสีเหลือง

ขยะทิ้ง เป็นขยะเศษอาหารและขยะสดที่ส่งกลิ่นเหม็นและเน่าเสีย กำหนดเก็บทุกวัน ให้ใช้ถุงขยะสีเขียว

การกำหนดดังกล่าวเพื่อช่วยพนักงานเก็บขนขยะทำงานได้สะดวก เหมาะสมกับชนิดของขยะแต่ละประเภทเพื่อความสะอาดเรียบร้อย ซึ่งหากการเก็บขยะเป็นไปตามที่ผู้วิจัยกำหนด และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมที่จะดำเนินการตามผู้วิจัยกำหนด ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการแยกประเภทขยะและการเก็บขนขยะตามประเภทและตามวันที่กำหนดไว้ ส่วนถุงใส่ขยะสีต่าง ๆ นั้น ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะแรก ๆ อาจจะต้องมีแจกทุกครัวเรือน และร้านค้าจะต้องมีจำหน่ายในราคาถูก ซึ่งหากเป็นเช่นนี้แล้วคาดว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี เพราะประชาชนทุกภาคส่วนของพื้นที่ท่องเที่ยวพร้อมต้องการให้เป็นพื้นที่ที่ได้ชื่อว่ามีการจัดการขยะที่ดี

3) มาตรการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ

การจะให้ผู้ผลิตขยะที่เป็นประชาชนในชุมชน เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานบริการต่าง ๆ หรือโรงแรม และที่พักแรมดำเนินการคัดแยกขยะนั้น การวิจัยกำหนดให้มีมาตรการในลักษณะของการส่งเสริม และจูงใจ 2 มาตรการ คือ

(1) การลดค่าธรรมเนียมในการเก็บ ขน ขยะ

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการเก็บขนขยะ โดยกฎหมายนี้ได้กำหนดอัตราค่าการเก็บขนที่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเก็บขนขยะด้วยการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมขั้นสูงไว้ในปัจจุบันคือ 100 บาท หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะจัดเก็บค่าธรรมเนียมเท่าใดก็ได้แต่ต้องไม่เกิน 100 บาท ดังนี้หากจะใช้มาตรการค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะมาเพื่อการส่งเสริมหรือจูงใจให้มีการคัดแยกขยะและทิ้งขยะตามวันเวลาที่กำหนดไว้ตามประเภทขยะที่จะจัดเก็บนั้นด้วยการลดอัตราค่าธรรมเนียมให้น้อยลงกว่าที่จัดเก็บตามปกติ เช่น แทนที่จะจัดเก็บเดือนละ 100 บาทก็ลดลงเหลือ 60 บาท หากบ้านใดได้คัดแยกขยะตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้

(2) การกำหนดวันเก็บขนขยะตามประเภทขยะ กล่าวคือ ขยะ Reuse และ ขยะ Recycle เก็บอาทิตย์ละครั้ง ขยะอันตราย เก็บเดือนละ 2 ครั้ง ขยะติดเชื้อ ให้นำไปทิ้งยังที่ทิ้งที่ตั้งไว้ในชุมชนเป็นที่ทิ้งขยะติดเชื้อ (Drop-off center) เพื่อท้องถิ่นจะได้นำไปกำจัดต่อไป ขยะทิ้งเป็นขยะที่ส่งกลิ่นได้จึงต้องเก็บ ขน ทุกวัน สำหรับมาตรการที่นำมาใช้ก็คือหากผู้ผลิตขยะไม่ได้ดำเนินการคัดแยกขยะตามประเภทที่กำหนดไว้ และไม่ได้ทิ้งขยะตามวันเก็บ ขนที่กำหนดไว้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เก็บ ขน ก็จะไม่ได้เก็บขนขยะให้ ขยะนั้นก็จะต้องค้าง

สำหรับการคัดแยกขยะในเขตพื้นที่อำเภอนั้น โดยเหตุที่เป็นพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งจึงเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย และตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ก็ได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นของตนเพื่อกำหนด รายละเอียด ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย โดยมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 กล่าวคือ กำหนดให้มีภาชนะรองรับมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะ และสถานที่เอกชน กำหนดวิธีการในการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย รวมถึงวิธีการในการปฏิบัติของประชาชนที่อยู่อาศัยในบ้านเรือนหรือสถานประกอบการต่าง ๆ ว่าต้องนำมูลฝอยมาทิ้งยังสถานที่ที่กำหนดไว้ และเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเอกชนที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการแทนจะเข้ามาทำการเก็บ ขน และนำมูลฝอยไปกำจัดยังสถานที่กำจัดมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดเก็บขนขยะ แต่ยังไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทุกวัน และยังไม่มีการจัดเก็บที่ถูกสุขลักษณะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะที่มีการเก็บขน แต่ยังไม่มีการคัดแยกขยะที่ชัดเจน ก็ยังคงสร้างปัญหาที่ไม่สามารถจัดการกับขยะที่เกิดขึ้นในปริมาณที่มาก

ได้ดีเท่าที่ควร เนื่องจากปริมาณขยะที่ตกค้างสะสมอยู่เดิมนั้นมีปริมาณมาก หากมีการจัดการขยะด้วยแนวคิดการลดปริมาณขยะโดยกำหนดให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางกล่าวคือ ให้มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ในครัวเรือน ชุมชน ร้านค้า และสถานประกอบการ จะสามารถลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นใหม่ และคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่หรือใช้ซ้ำออกจากขยะที่ต้องกำจัด เพื่อไม่ให้มีการปนเปื้อนและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำได้ อีกทั้งยังทำให้ลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดลงได้อีกด้วย

4.2 การจัดการน้ำเสีย

การจัดการปัญหาน้ำเสียในประเทศไทยนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเรื่องน้ำเสีย โดยกรมควบคุมมลพิษ มีนโยบายในการจัดทำแผนฟื้นฟูและปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั่วประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินการ ฟื้นฟูสภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งสร้างเสริมศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถบริหารระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ภายใต้แผนการจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ

แผนการจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ เป็นแผนการจัดการที่มุ่งแก้ไขปัญหาน้ำเสียอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการแก้ไข ฟื้นฟู ควบคุม ป้องกันรวมถึงการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแผนแม่บทในการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความพร้อม สามารถบริหารจัดการน้ำเสียจากชุมชนได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและกำกับดูแลดำเนินนโยบาย กฎหมาย การบริหารจัดการ การรณรงค์และ ประชาสัมพันธ์

การจัดการน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลนั้นจำเป็นที่จะได้จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนและสถานประกอบการที่ไม่ใช่โรงงานอุตสาหกรรม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ทั้งนี้งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการอาจเป็นงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดหรืออาจเป็นงบประมาณส่วนหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอีกส่วนหนึ่งมาจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มาตรา 23 (4) ก็น่าจะทำให้ไม่มีปัญหางบประมาณที่จะใช้เพื่อการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย ส่วนค่าบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียนั้นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองทั้งหมดก็สามารถที่จะกำหนดอัตราค่าบำบัดน้ำเสียได้เอง แต่หากใช้งบประมาณส่วนหนึ่งจากกองทุนสิ่งแวดล้อมแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ไม่สามารถที่จะกำหนดอัตราค่าบำบัดน้ำเสียเองได้คงต้องให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เป็นฝ่ายกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการบำบัดน้ำเสีย

การจัดการด้านน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ ในการจัดการน้ำเสียในมาตรา 77 ซึ่งการจัดการน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลจะได้ผล ก็ต่อเมื่อมีการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม โดยการให้ผู้ปล่อยน้ำเสียซึ่งตามกฎหมายถือว่าเป็นผู้ก่อมลพิษ (Polluter) มีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle: PPP) ดังนั้น ร้านค้า สถานบริการ โรงแรม ที่พักแรม จึงมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียให้แก่ อบต. อำนาจหากมีการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมตามอัตราค่าบำบัดที่กำหนดไว้ ซึ่งหากเป็นการขอเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมในการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียรวม ส่วนประชาชน ในชุมชนในระยะแรก ๆ ยังไม่จำเป็นต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียรวมจากภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ดีพอ

สำหรับประชาชนในชุมชนนั้นเพื่อเป็นการชดเชยการที่ยังไม่ต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสีย แต่ก็ต้องมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมนี้ด้วยการเป็นฝ่ายเฝ้าระวังการทิ้งขยะ และการลักลอบการปล่อยน้ำเสียสู่แหล่งน้ำสาธารณะและทะเล รวมถึงการเฝ้าระวังการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลกระบี่ มีปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากสถานประกอบการ จากชุมชน และจากร้านค้า ซึ่งที่เป็นปัญหาก็คือเนื่องจากเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม และสถานประกอบการบางแห่งมีพื้นที่ขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้น้ำเสียที่ถูกปล่อยลงสู่คลองสาธารณะ คู่อแหล่งน้ำสาธารณะ สร้างปัญหาของน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน นอกจากนี้ในบางครั้งเมื่อเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำให้น้ำเสียล้นออกมาสู่สาธารณะทำความเดือดร้อนให้แก่คนในชุมชน ข้อมูลเช่นนี้ย่อมชี้ให้เห็นถึงปัญหาน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดกระบี่ที่จำเป็นจะต้องหามาตรการในการจัดการเพื่อลดและบรรเทาปัญหานี้ลงไป

4.3 มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสะอาด

1) มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการจัดการด้านขยะ

ในการจัดการขยะของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลนั้น ได้มีมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลพื้นที่ในการเก็บข้อมูลนั้น ในบริเวณพื้นที่อำนาจได้มีการณรงค์ให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการจัดการขยะด้วยการณรงค์ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง การรณรงค์ของครัวเรือน และร้านค้าต่าง ๆ ที่เชิญชวนให้ประชาชนนำถุงขยะมาวางไว้หน้าบ้านและให้รถเก็บขยะเข้ามาเก็บขยะ

ในเวลาหนึ่งทุ่มจนถึงเที่ยงคืนเป็นต้นไป แต่ไม่ปรากฏบทบาทที่เป็นรูปธรรมของภาครัฐที่กำหนดมาตรการที่จะเป็นการจูงใจให้ประชาชนปฏิบัติตาม อีกทั้งยังไม่มีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 18 กำหนดเพียงให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอย มาตรา 20 กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการถ่าย เท ทิ้งมูลฝอย และจัดให้มีที่รองรับมูลฝอย ตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน และตามกฎกระทรวง สุขลักษณะการจัดการมูลฝอย ทั่วไป พ.ศ. 2560 ที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการในการทิ้ง เก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย และในข้อ 5 กำหนดให้มีการคัดแยกแต่เพียงมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยอันตรายเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องมีการคัดแยกมูลฝอยทั่วไปโดยแยกตามประเภท เช่น ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ หรือใช้ซ้ำ ขยะที่ย่อยสลายได้ ขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ ขยะอันตราย เป็นต้น เมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดให้ ต้องมีการคัดแยกมูลฝอยจึงไม่เกิดสภาพบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติตาม จึงทำให้การจัดการมูลฝอย ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ และไม่สามารถจัดการขยะ ให้เกิดประสิทธิผลดังเช่นการจัดการขยะในต่างประเทศหลาย ๆ แห่งที่มีกฎหมายกำหนดมาตรการ ต่าง ๆ ในการดำเนินการเพื่อจัดการขยะ

4.4 สภาพบังคับตามกฎหมาย

กฎหมาย เป็นกฎเกณฑ์เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตาม ดังนั้น กฎหมายจึงจำเป็นต้องมีสภาพบังคับเพื่อป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนและมีสภาพบังคับคือการลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย สำหรับสภาพบังคับตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กฎหมาย กำหนดไว้ นั้น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีสภาพบังคับคือ โทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับแล้วแต่กรณี

ส่วนกรณีการจัดการน้ำเสียนั้นสภาพบังคับตามกฎหมายมีโทษเช่นเดียวกันคือ โทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และที่เพิ่มเติมคือโทษปรับของผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นั้นมีโทษปรับเป็นรายวันตามจำนวนที่ กฎหมายกำหนด จนกว่าผู้ที่ทำการฝ่าฝืนจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสีย ในอาคาร เช่น ตามมาตรา 65 วรรคแรกกำหนดให้ผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ที่ระบุไว้ต้อง ระวังโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และในวรรคสอง กำหนดว่านอกจากต้องระวังโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตราที่ระบุไว้ ยังต้องระวังโทษปรับอีกวันละไม่เกินสามหมื่นบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติ ให้ถูกต้อง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า หากจะนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้บังคับเลขคงเป็นไปไม่ได้ ควรจะสร้างความร่วมมือให้กับประชาชนมีความสมัครใจในการจัดการขยะ และน้ำเสียร่วมกัน น่าจะได้ผลที่ดีกว่าการบังคับกันทางกฎหมาย เพียงแต่ว่าหากมีการออกข้อบัญญัติที่เป็นข้อกำหนดให้ประชาชนมีความร่วมมือด้วย และให้มีสภาพบังคับที่ไม่เข้มงวดมากนักดีกว่า

รูปแบบในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย ซึ่งจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีสุขภาวะดี และเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล อันส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่เป็นจุดขายให้เป็นพื้นที่ที่มีความสวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบ จึงเป็นแนวทางที่ดีและเหมาะสมที่จะเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวทางทะเลให้แก่พื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งในจังหวัดกระบี่มีเฉพาะมาตรการคัดแยกมูลฝอยที่นำมาใช้ แต่มิได้มีการกำหนดไว้เป็นกฎหมายหากแต่ เป็นการรณรงค์ เชิญชวน ดังนั้นจึงไม่มีสภาพบังคับที่ประชาชนต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้การจัดการด้านขยะ และน้ำเสียนั้นในประเทศไทยซึ่งมีองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย ได้แก่ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และมีกฎกระทรวง ได้แก่ กฎกระทรวงสุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงฉบับที่ 44 และฉบับที่ 51 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า ในการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านมูลฝอย และน้ำเสียนั้น มีกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดการไว้อยู่แล้ว แต่ยังมีมาตรการที่มีสภาพบังคับตามกฎหมายอีกหลายประการที่จะทำให้การจัดการเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ อีกทั้ง พระราชบัญญัติที่กล่าวมานอกจากกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ก็ยังได้มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติของตนเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายไว้ด้วย

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสียแล้วเพื่อให้การดำเนินการได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เป็นนโยบายการจัดการขยะ และน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัดกระบี่จึงทำการวิจัยเพื่อไม่ให้เกิดวิกฤตการณ์ภาวะสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อด้านการท่องเที่ยวทางทะเลมากยิ่งขึ้นจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับกำกับดูแลให้แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัดกระบี่ได้มีกฎหมายรองรับอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ได้ Model ต้นแบบการจัดการขยะและน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นอันเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

จากที่ได้วิเคราะห์ดังกล่าวการจะจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางนั้นมีประเด็นที่จะให้มืออยู่ในข้อบัญญัติ ดังนี้

การจัดการขยะและน้ำเสียโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางนั้นสรุปประเด็นการจัดการที่นำไปสู่การจัดการมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co- Design) มีประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นการจัดการขยะ

การคัดแยกขยะตามประเภทขยะ

- ขยะอินทรีย์
- ขยะมีราคา (ขยะ Reuse และ ขยะ Recycle)
- ขยะอันตราย
- ขยะติดเชื้อ

การคัดแยกขยะตามประเภทตามวัสดุ

- ขยะอินทรีย์ วัสดุเขียว
- ขยะมีมูลค่า วัสดุเหลือใช้
- ขยะอันตราย วัสดุแดง
- ขยะติดเชื้อ วัสดุฟ้า

การเก็บขนขยะตามวันตามประเภทขยะ

- ขยะอินทรีย์ เก็บขนทุกวัน
- ขยะมีมูลค่า เก็บขนอาทิตย์ละ 2 วันเพื่อขายรับซื้อของเก่า
- ขยะอันตราย เก็บขนส่งโรงกำจัด
- ขยะติดเชื้อ เก็บขนส่งโรงพยาบาลเผา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- จัดภาชนะรองรับขยะติดเชื้อ
- จัดภาชนะรองรับขยะอันตราย
- จัดหาแหล่งรับซื้อของเก่า

ชุมชน/สถานประกอบการ

- รวบรวมขยะมีมูลค่าขาย โดยรายได้จากการขายนำเข้ากองทุนหมู่บ้าน
- แต่ละบ้านขายขยะมีมูลค่าเอง

- ร้านค้าคัดแยกขยะเหมือนชุมชน

ร้านค้า

- คัดแยกขยะตามถุงสีต่าง ๆ
- ดูแลความสะอาดจากร้านค้าสู่ชายหาด
- ดูแลความสะอาดหน้าร้านค้าสู่ถนน

สถานประกอบการท่องเที่ยว

- มอบถุงใส่ขยะให้นักท่องเที่ยว
- เก็บถุงขยะจากนักท่องเที่ยว

มาตรการส่งเสริมการคัดแยกขยะ

- ลดธรรมเนียมการเก็บขนขยะ
- ไม่เก็บขนขยะหากทิ้งไม่ตรงตามประเภทขยะ/ตามวันที่กำหนด
- ลงโทษปรับถ้าไม่ปฏิบัติตาม

ประเด็นการจัดการน้ำเสีย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม
- ร้านค้า สถานบริการ โรงแรม สถานที่พักแรม จ่ายค่าบำบัดน้ำเสียตามอัตราที่กำหนด
- ใช้งบประมาณส่วนหนึ่งของท้องถิ่นและกองทุนสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมของประชาชน

- เฝ้าระวังการทิ้งขยะ
- เฝ้าระวังการปล่อยน้ำเสียลงสู่ทะเล
- ตรวจสอบการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว